

Innst. 97 L

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra Stortingets presidentskap

Prop. 9 L (2011–2012)

Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Oversikt over innholdet i proposisjonen

Arbeidsdepartementet fremmer i Prop. 9 L (2011–2012) forslag til en ny lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Forslaget er en oppfølging av et anmodningsvedtak fra Stortinget, jf. vedtak nr. 91 (2009–2010), og er i tråd med retningslinjene trukket opp i Innst. 83 S (2009–2010) og Dokument nr. 19 (2008–2009).

Forslaget innebærer at stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer får en ny pensjonsordning, basert på samme prinsipper som ny alderspensjon i folketrygden. Det vil blant annet si at det gis opptjening for alle år som stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem, og at pensjonen kan tas ut fleksibelt fra 62 til 75 år. Alderspensjonen skal beregnes som en nettoytelse, og komme i tillegg til andre pensjoner, herunder ytelser fra folketrygden.

Departementet har ikke foreslått noen ikrafttredelsesbestemmelse eller overgangsbestemmelser, men det er gitt nærmere anvisning på hvordan slike bestemmelser kan utformes.

Ettersom departementets forslag til ny lov er en oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak, og bare gjelder stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, har saken ikke vært sendt på alminnelig høring.

I proposisjonens kapittel 2 redegjør departementet for status for pensjonsreformen, som omfatter alle deler av pensjonssystemet. Folketrygdens alderspensjon er lagt om ved at det er innført nye opptjeningsregler, levealdersjustering, fleksibelt uttak fra 62 år og nye regler for regulering av pensjon, og det er gjort tilpasninger til dette i annet pensjonsregelverk.

I kapittel 3 gjennomgås gjeldende regelverk for tjenstepensjonsordningene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Stortingsrepresentantenes rett til tjenstepensjon er regulert i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter (heretter kalt stortingspensjonsloven). Regjeringsmedlemmenes rett til tjenstepensjon er regulert i lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder (heretter kalt statsrådspensjonsloven). I begge pensjonsordningene ytes alderspensjon, uførepensjon, enke- og enkemannspensjon og barnepensjon. Det vises til proposisjonen for en nærmere omtale av de gjeldende pensjonsordningene.

I proposisjonens kapittel 4 drøftes enkelte hovedvalg for ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. I kapittel 4 drøftes også tidspunktet for når opptjening i den nye pensjonsordningen skal starte opp, se punkt 1.3 nedenfor.

I proposisjonens kapittel 5 redegjøres det for oppbyggingen av loven og innledende bestemmelser om formål, medlemskap og enkelte presiseringer knyttet til anvendelsen av samordningsregelverket. Dette er omtalt i punkt 1.4 nedenfor.

De nye reglene for alderspensjon behandles i proposisjonen kapittel 6, og er omtalt i punkt 1.5 nedenfor.

I proposisjonens kapittel 7 omtales alderspensjon opptjent etter dagens regler for stortingsrepresentanter, det vil si reglene som gjelder for dem som allerede har alderpensjon etter dagens regler og andre

som har opptjent rettigheter i stortingspensjonsordningen før den nye loven trer i kraft. Se nærmere i punkt 1.6 nedenfor. I kapittel 8 omtales alderspensjon opptjent etter dagens regler for regjeringsmedlemmer, se nærmere i punkt 1.7.

I proposisjonens kapittel 9 foreslås en midlertidig, felles uførepensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, som utformes som uførepensjonen i Statens pensjonskasse. Dette er omtalt i punkt 1.8 nedenfor. I kapittel 10 foreslås at også regler om etterlattepensjon utformes som i Statens pensjonskasse, jf. punkt 1.9 i innstillingen her.

Kapittel 11 gjelder regulering av opptjente rettigheter og utbetalte pensjoner. Det foreslås at reguleringen skal følge samme prinsipper som i folketrygden, jf. punkt 1.10 nedenfor.

Kapittel 12 gjelder bestemmelser om administrasjon, utbetaling og finansiering av pensjonsordningene, og er omtalt i punkt 1.11 nedenfor.

I kapittel 13 illustreres økonomiske konsekvenser for den enkelte av departementets forslag til ny pensjonsordning, se nærmere i punkt 1.12 nedenfor. Kapittel 14 gjelder ikrafttredelse, overgangsbestemmelser, samt økonomiske og administrative konsekvenser av departementets forslag.

1.2 Bakgrunnen for forslagene i proposisjonen

Stortingets presidentskap satte 8. mars 2007 ned et utvalg (heretter kalt pensjonsutvalget) som fikk i oppdrag å legge frem forslag til ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter, regjeringsmedlemmer, høyesterettsdommere, Stortingets ombudsmann for forvaltningen og riksrevisor. Utvalget, dets mandat og medlemmer er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 1.2.

Utvalget avga sin innstilling til Stortingets presidentskap 9. juni 2009, jf. Dokument nr. 19 (2008–2009). Utvalget foreslo blant annet hovedprinsipper for en ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, og å avvikle gjeldende særregler for høyesterettsdommere, Sivilombudsmannen og riksrevisor slik at disse for fremtiden skal ha ordinær offentlig tjenstepensjon etter lov om Statens pensjonskasse.

Et flertall i pensjonsutvalget gikk inn for at den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal baseres på de samme prinsippene som i ny alderspensjon i folketrygden. Det heter blant annet i forbindelse med omtalen av forslaget til ny ordning («byggeklossmodellen»):

«Byggeklossmodellen er en livsløpsbasert ytelsesordning. Byggeklossmodellen er utformet med tanke på at medlemmer i pensjonsordningen har en total yrkeskarriere. Arbeidsinntekt gjennom hele yrkeslivet skal danne grunnlag for de samlede pensjonsrettighetene for den enkelte. All opptjening i

Byggekloss skal telle med i den fremtidige pensjonen. Opptjening fra verv gruppene i mandatet har, skal inngå i et byggesett av pensjonsopptjening sammen med pensjonsrettigheter som måtte være opptjent fra annet hold.»

Utvalgets flertall foreslo videre at den nye alderspensjonsordningen skal bygge på følgende prinsipper:

- Pensjonsopptjeningen i ordningen skal være livsløpsbasert ved at alle år i vervet gir pensjonsmessig uttelling.
- Ordningen skal være en nettoordning unntatt samordning. Det gis en netto årlig pensjonsytelse som kommer i tillegg til all annen pensjon.
- Ordningen skal utformes slik at den årlige opptjeningsprosenten med 30 års opptjeningstid gir et kompensasjonsnivå på tilnærmet 66 prosent av pensjonsgrunnlaget med fradrag for antatt folketrygd.
- Det gis pensjonsopptjening av inntekter opp til 12 G.
- Det skal ikke betales egenandel.
- Pensjonen kan tas ut fra 62 år etter samme prinsipp som for ny alderspensjon i folketrygden.
- Pensjonen skal levealdersjusteres etter samme prinsipp som for ny alderspensjon i folketrygden.
- Pensjonen skal reguleres etter samme prinsipp som ny alderspensjon i folketrygden. Dette innebærer at pensjoner under opptjening reguleres med lønnsveksten, mens pensjoner under utbetaling reguleres med lønnsveksten og deretter fratrekkes en fast faktor på 0,75 prosent.
- Ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringens medlemmer skal gjøres gjeldende for stortingsrepresentanter fra konstituering av det nye Stortinget høsten 2009 og for regjeringsmedlemmer fra utnevnelse etter valget 2009. Dagens ordninger avvikles. De som er valgt inn på Stortinget ved valget 2009, og de som er utnevnt til å sitte i regjering etter valget 2009, omfattes av ny ordning.
- Opptjente rettigheter, herunder rettigheter etter 75-årsregelen, beholdes. De som fortsetter i politiske verv, kan således få utbetalt pensjon dels etter ny og dels etter gammel ordning.
- Summen av pensjon i dagens og ny ordning skal ikke kunne bli høyere enn om all opptjening hadde skjedd i dagens ordning.

Utvalgets flertall foreslo også en ny uførepensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer med følgende elementer:

- Pensjonen skal gi et kompensasjonsnivå på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget etter fradrag for

antatt folketrygd. Pensjonen skal være en nettoytelse, det vil si at det ikke foretas samordning.

- Pensjonsgrunnlaget skal tilsvare årlig fastsatt godtgjørelse, begrenset til et beløp tilsvarende 12 G.
- Forsørger pensjonisten barn under 18 år, ytes et barnetillegg på 10 prosent av pensjonsgrunnlaget per barn.
- Uførepensjon under utbetaling reguleres som uførepensjon i folketrygden.
- For dem som har opparbeidede uførerettigheter fra dagens pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, skal summen av uførepensjon i dagens ordning og ny ordning ikke overstige hva vedkommende kunne fått om all opptjening hadde skjedd i dagens ordninger.
- Ordningen innføres fra samme tidspunkt som ny alderspensjon.

Utvalgets flertall foreslo at etterlattepensjon for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i all hovedsak skal følge de til enhver tid gjeldende regler om netto etterlattepensjon i henhold til lov om Statens pensjonskasse. Utvalget foreslo i tillegg at samboere, etter nærmere definisjon, skal ha rett til etterlattepensjon på lik linje som ektefelle og registrert partner, og at endringene innføres fra samme tidspunkt som ny alderspensjon.

Utvalgets flertall foreslo at den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal administreres av Statens pensjonskasse.

I Innst. 83 S (2009–2010) sluttet Stortingets presidentskap seg til forslagene fra flertallet i pensjonsutvalget. På grunnlag av denne innstillingen fattet Stortinget 10. desember 2009 følgende to vedtak om blant annet ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (vedtak nr. 90 og 91 (2009–2010)):

«I

Nye pensjonsordninger for stortingsrepresentanter, regjeringens medlemmer, høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor skal bygge på den såkalte 'byggeklossmodellen' slik flertallet i Pensjonsutvalget går inn for i Dokument nr. 19 (2008–2009).

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til ny lovgivning om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter, regjeringens medlemmer, høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor basert på de retningslinjer som er trukket opp i Innst. 83 S (2009–2010), jf. Dokument nr. 19 (2008–2009).»

Regjeringen har fulgt opp Stortingets vedtak i to trinn. I Prop. 19 L (2010–2011) ble det foreslått nødvendige endringer for å tilpasse de gjeldende pensjonsordningene for stortingsrepresentanter og regje-

ringsmedlemmer til endringene i folketrygden og de ordinære offentlige tjenstepensjonsordningene fra 1. januar 2011. Det ble blant annet innført levealdersjustering, ny ordning for regulering av opptjente pensjonsrettigheter og pensjoner under utbetaling, og tilpasning til fleksibelt uttak i folketrygden. Det var nødvendig å få disse tilpasningene på plass før den alminnelige pensjonsreformen trådte i kraft 1. januar 2011, slik at disse ordningene kunne fungere sammen med andre offentlige tjenstepensjoner og folketrygdens alderspensjon som var vedtatt endret med virkning fra denne datoen. For høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor ble det foreslått nye, fullstendige pensjonsordninger, og de tidligere særordningene for disse gruppene ble foreslått avviklet. Stortinget sluttet seg til disse forslagene ved lov 17. desember 2010 nr. 78, jf. Innst. 146 L (2010–2011).

Forslaget i Prop. 9 L (2011–2012) om ny lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer utgjør altså andre trinn av regjeringens oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak nr. 91 (2009–2010).

1.3 Tidspunkt for overgang til ny pensjonsordning

1.3.1 Stortingets føringer

Innføring av en ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer innebærer at opptjening i dagens ordninger opphører. I Innst. 83 S (2009–2010) fra Stortingets presidentskap er det lagt til grunn at opptjening i ny ordning skal skje fra 1. oktober 2009. I innstillingen er det videre lagt til grunn at opptjente rettigheter, herunder rettigheter etter 75-årsregelen, beholdes. De som fortsetter i politiske verv kan dermed få utbetalt pensjon dels etter ny og dels etter gammel ordning.

Ved lov 19. juni 2009 nr. 62 ble det innført et nytt andre ledd i stortingspensjonsloven § 12, som lyder:

«For dem som ikke har opparbeidet rettigheter etter denne lov før 1. oktober 2009, skal ny lov om pensjonsrettigheter for stortingsrepresentanter kunne gjøres gjeldende fra nevnte dato.»

Stortinget har ikke fattet tilsvarende lovvedtak om andre grupper som berøres av virkningstidspunktet for opptjening i den nye pensjonsordningen. Stortinget har imidlertid vedtatt at regjeringen skal legge til grunn føringene som gis i Innst. 83 S (2009–2010).

Departementet har oppfattet dette slik at Stortinget har lagt til grunn at virkningstidspunktet for opptjening i ny ordning skal være 1. oktober 2009 for alle stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Ettersom loven om ny pensjonsordning først vil vedtas tidligst høsten 2011, vil i så fall opptjening i den nye ordningen, og opphør av opptjening i dagens

ordning («lukking»), skje med tilbakevirkning fra dette tidspunktet og frem til de nye reglene trer i kraft. Dette vil kunne få betydning for den enkeltes pensjonsrettigheter.

1.3.2 Regjeringens vurderinger av forholdet til Grunnloven § 97

Dagens ordninger har gunstige opptjeningsregler. Full tjenestepensjon tjenes opp etter henholdsvis 12 år for stortingsrepresentanter og 6 år for regjeringsmedlemmer. Den nye ordningen skal bygge på prinsippet om at pensjonen tjenes opp over livsløpet (alleårsopptjening). Årlig opptjent pensjon i de gjeldende ordningene vil dermed bli vesentlig lavere enn etter dagens opptjeningsregler, og opptjening i de gjeldende pensjonsordningene kan ofte gi høyere utbetalt pensjon enn etter opptjening i den nye ordningen.

Et spørsmål som drøftes i proposisjonen punkt 4.4 er om virkningstidspunktet for opptjening i nye ordninger og opphør av opptjening i dagens ordninger, vil kunne settes til et tidspunkt før vedtakelsen av de nye lovreglene om dette, uten å komme i konflikt med tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97.

Dette er vurdert av Justisdepartementets lovavdeling i brev 19. mai 2011 til Arbeidsdepartementet og brev 19. oktober 2011 til Statsministerens kontor, som begge er inntatt som vedlegg til proposisjonen.

I uttalelsen 19. mai 2011 legger Lovavdelingen til grunn at det overfor de som omfattes av lovforbeholdet i stortingspensjonsloven § 12 andre ledd, det vil si stortingsrepresentanter som ikke har opparbeidet rettigheter i stortingspensjonsordningen før 1. oktober 2009, ikke vil være grunnlovsstridig å gjøre den nye pensjonsordningen gjeldende fra denne datoen. Dette gjelder også de som har tidligere opptjening i andre offentlige tjenestepensjonsordninger, og som gjennom bestemmelsen i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser (heretter kalt samordningsloven) § 6 om sammenlegging av tjenestetid dermed kan ha oppfylt kravet om tre års opptjenings-tid før de nye pensjonsreglene trer i kraft.

For andre enn disse er det ikke gjort et tilsvarende lovforbehold. Lovavdelingen legger til grunn at saken i sin kjerne dreier seg om å endre opptjeningsreglene i offentlige tjenestepensjonsordninger med virkning for rettigheter som på lovendringstidspunktet allerede er opptjent, og der opptjeningen gir rett til pensjon:

«Utgangspunktet må da være at de opptjente rettighetene må komme den berettigede til gode fullt ut i samsvar med det lovverket som gjaldt på det tidspunkt opptjeningen fant sted, det vil si frem til vedtakelsen av endringsloven. Det skal etter vårt syn mye til før dette utgangspunktet kan fravikes.»

Lovavdelingen viser også til at spørsmålet om virkningstidspunkt for stortingsrepresentanter som hadde opptjening i stortingspensjonsordningen før 1. oktober 2009, var holdt åpent i Innst. O. nr. 128 (2008–2009). For disse stortingsrepresentantene konkluderer Lovavdelingen:

«Alt i alt er vi tilbøyelig til å anta at det vil være i strid med Grunnloven § 97 å la de nye reglene om opptjening få virkning fra 1. oktober 2009 frem til tidspunktet for en lovendring for representanter med opptjening fra tidligere valgperioder.»

Også regjeringsmedlemmer som har opptjent rett til pensjon ved vedtakelsen av de nye reglene, vil som i utgangspunktet være vernet mot tilbakevirkning. Dette gjelder både når retten til pensjon følger av statsrådspensjonsloven alene, og når retten oppstår ved sammenlegging av tjenestetid fra offentlige tjenestepensjonsordninger.

På grunnlag av generelle betraktninger gir Lovavdelingen imidlertid under tvil uttrykk for at det ikke vil være grunnlovsstridig å gi nye pensjonsregler tilbakevirkende kraft overfor regjeringsmedlemmer som på vedtakelsestidspunktet ikke har opparbeidet seg rett til pensjon etter gjeldende regler om statsrådspensjon.

I uttalelsen 19. oktober 2011 drøfter Lovavdelingen om det i lys av den kunnskapen de berørte stortingsrepresentantene og statsrådene må anses å ha fått om de nye reglene gjennom Stortingets vedtak 10. desember 2009 med tilhørende premisser, kan aksepteres at virkningstidspunktet for de nye reglene settes til et tidspunkt etter 10. desember 2009, men før vedtakelsen av de nye lovreglene, også for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som har opptjent pensjonsrettigheter. Om dette konkluderer Lovavdelingen slik:

«Svaret på spørsmålet om og eventuelt hvor langt reglene om opptjening skulle gis tilbakevirkende kraft, var ikke kommet klart til uttrykk i juni 2009. Det var heller ikke spesielt klart uttrykt i desember 2009, i regjeringens proposisjon i november 2010 eller under den etterfølgende stortingsbehandlingen. Det er da vanskelig å bygge på at en eventuell intensjon om et konkret virkningstidspunkt, forut for lovens vedtakelse, med tilstrekkelig klarhet var kommet de berørte til kunnskap, enten det dreide seg om gjenvalgte stortingsrepresentanter eller regjeringsmedlemmer.»

Departementet har ikke foreslått lovbestemmelser om ikrafttredelse av loven, eller om overgangsbestemmelser. I proposisjonen punkt 14.3 er det imidlertid gitt anvisning på hvordan slike bestemmelser teknisk kan utformes. Dette er omtalt i punkt 2.3 nedenfor.

1.4 Innledende bestemmelser

Formålet med den nye pensjonsordningen er å sikre stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer pensjonsytelser ved alderdom og uførhet, og å sikre pensjonsytelser til etterlatte. Dette formålet foreslås presisert i loven, jf. forslaget § 1-1.

Pensjonsordningen vil omfatte både stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, for den tiden de er innvalgt eller gjør tjeneste. Vararepresentanter vil omfattes for den tiden de møter på Stortinget. Departementet foreslår dessuten at regjeringsmedlemmer beholder sitt medlemskap i pensjonsordningen i perioder de er ilagt karantene før overgang til ny stilling, og i perioder de mottar etterlønn. Dette er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 5.2.

Den nye alderspensjonen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er en nettoberegnet ytelse som ikke skal samordnes med pensjoner fra folketrygden eller andre tjenestepensjonsordninger. Men rettigheter opptjent i de gjeldende pensjonsordningene skal fremdeles samordnes etter bestemmelsene i samordningsloven. Dette er presisert i lovforslaget § 1-3. Departementet foreslår også at det presiseres i loven at alderspensjon etter de gjeldende pensjonsordningene for stortingsrepresentanter og statsråder skal regnes som to forskjellige ordninger ved anvendelse av bestemmelsene i samordningsloven. Også uførepensjon og etterlattepensjon skal samordnes etter samordningsloven når pensjonen beregnes som en bruttoytelse.

1.5 Nye regler om alderspensjon for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer

1.5.1 Innledning

Det følger av Innst. 83 S (2009–2010) fra Stortingets presidentskap, som viser til forslagene til flertallet i pensjonsutvalget i Dokument nr. 19 (2008–2009), at den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal baseres på hovedlinjene i ny alderspensjon i folketrygden. Dette innebærer blant annet at opptjeningen i den nye pensjonsordningen skal være livsløpsbasert (alle år i vervet gir pensjonsmessig uttelling), at opptjening i ordningen skal gi en netto livsvarig årlig ytelse som kommer i tillegg til all annen pensjon (ingen samordning med andre pensjonsordninger), at pensjonen skal kunne tas ut fleksibelt fra 62 år og at pensjonen skal levealdersjusteres og reguleres etter samme prinsipper som i ny alderspensjon i folketrygden. Av pensjonsutvalgets utredning følger det dessuten at det skal være et tak på pensjonsgrunnlaget på 12 ganger folketrygdens grunnbeløp.

1.5.2 Opptjening av pensjon

1.5.2.1 PENSJONSBEHOLDNING

Departementet foreslår at den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer utformes slik at det hvert år tjenes opp en prosent av et opptjeningsgrunnlag som tilføres en pensjonsbeholdning. Dette tilsvarer opptjeningsmodellen som er innført for ny alderspensjon i folketrygden.

Pensjonsbeholdningen danner grunnlag for beregning av alderspensjonen, og bygges opp ved at opptjeningsgrunnlaget (godtgjørelsen mv.) multipliseres med fastsatte opptjeningsprosent og tilføres pensjonsbeholdningen fortløpende. Pensjonsbeholdningen skal reguleres i samsvar med lønnsveksten, se nærmere i punkt 1.10. nedenfor. Det vises til lovforslaget § 2-2 første, sjuende og åttende ledd.

1.5.2.2 OPPTJENING PÅ GRUNNLAG AV GODTGJØRELSE

Den årlige godtgjørelsen til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er hovedgrunnlaget for opptjening av pensjonsrettigheter til alderspensjon i den nye ordningen.

Godtgjørelsen til stortingsrepresentanter utgjør i dag 750 900 kroner eller om lag 9,5 ganger folketrygdens grunnbeløp. Godtgjørelsen til regjeringsmedlemmer utgjør 1 111 200 kroner, mens for statsministeren er godtgjørelsen 1 366 700 kroner. Godtgjørelsene til regjeringsmedlemmene og statsministeren overstiger det foreslåtte taket på 12 ganger grunnbeløpet (950 592 kroner). Det gis dermed ikke pensjonsopptjening for hele godtgjørelsen.

Stortingets presidentskap og komitéledere mottar en tilleggsgodtgjørelse som i dag ikke inngår i pensjonsgrunnlaget. I Dokument nr. 19 (2008–2009) legges det til grunn at

«... tilleggsgodtgjørelser for Stortingets presidentskap med flere, som ble innført fra 1. januar 2004, ikke skal være pensjonsgivende.»

Departementet foreslår likevel at det gis pensjonsopptjening også for tilleggsgodtgjørelsene. Det innebærer at stortingspresidenten, visepresidentene og komitélederne får opptjening på grunnlag av sin faktiske godtgjørelse. Departementet peker på at tilleggsgodtgjørelsene er en del av samlet godtgjørelse og skattlegges som ordinær lønnsinntekt. I den nye pensjonsordningen skal pensjonsopptjeningen baseres på alle år en er medlem av ordningen, og formålet er å få en tettere sammenheng mellom godtgjørelsen gjennom hele perioden og pensjonen. Slike faste tillegg er også normalt pensjonsgivende i andre tjenes-

tepensjonsordninger. Det vises til lovforslaget § 2-2 andre ledd.

1.5.2.3 OPPTJENING PÅ GRUNNLAG AV UFOREPENSJON

For de som blir uføre direkte fra vervet som stortingsrepresentant eller stillingen som regjeringsmedlem, skal etter dagens regler også fremtidig tid frem til fylte 65 år regnes med i pensjonsberegningen. Departementet foreslår at dette videreføres, se lovforslaget § 5-5 første ledd.

Departementet foreslår at de som mottar uførepensjon også tjener opp alderspensjon ved at det gis pensjonsopptjening etter å ha fratrådt vervet som stortingsrepresentant eller stillingen som regjeringsmedlem. Pensjonsgrunnlaget som uførepensjonen er beregnet etter, benyttes som opptjeningsgrunnlag. Det vises til lovforslaget § 2-2 tredje ledd.

1.5.2.4 PENSJONSOPPTJENING VED PERMISJON

I dagens ordninger gis det pensjonsopptjening ved fravær på grunn av sykdom eller annet fravær av kortere varighet. Det samme gjelder ved fravær på grunn av svangerskap og omsorg for barn. Ettersom stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer beholder godtgjørelsen under slikt fravær, vil de få pensjonsopptjening også i ny pensjonsordning i og med at opptjeningen fastsettes på grunnlag av mottatt godtgjørelse.

Etter folketrygdloven ytes det foreldrepenger ved omsorg for små barn. Den enkelte kan velge om stønadperioden skal være 47 uker med 100 prosent dekningsgrad eller 57 uker med 80 prosent dekningsgrad. Tilsvarende kan stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer velge mellom full godtgjørelse i 47 uker eller 80 prosent godtgjørelse i 57 uker. I dagens pensjonsordninger har det ikke pensjonsmessig betydning om den enkelte har 80 eller 100 prosent godtgjørelse ved fravær på grunn av omsorg for små barn fordi dette ikke påvirker opptjeningstiden, og dermed heller ikke pensjonen.

I den nye pensjonsordningen skal opptjeningen fastsettes på grunnlag av mottatt godtgjørelse i hele perioden som medlem av ordningen. Det innebærer at perioder med redusert godtgjørelse vil bidra til å redusere pensjonen. Departementet foreslår på denne bakgrunn at Kongen gis hjemmel til å gi forskrift om pensjonsopptjening i den nye pensjonsordningen for godtgjørelse ut over den som faktisk utbetales. Det vises til lovforslaget § 2-2 fjerde ledd.

1.5.2.5 ØVRE ALDERSGRENSE FOR OPPTJENING

Pensjonsutvalget behandlet ikke spørsmålet om en nedre og en øvre aldersgrense for opptjening av

pensjon i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Man må ha fylt 18 år senest ved utgangen av valgåret for å kunne velges inn på Stortinget, jf. Grunnloven § 61, jf. § 50. Tilsvarende må en være stemmeberettiget for å sitte i regjeringen, jf. Grunnloven § 12 første ledd. Det er derfor ikke behov for å fastsette noen nedre aldersgrense for pensjonsopptjening i den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Det er ingen øvre aldersgrense for å være valgbar til Stortinget eller for å kunne sitte i regjering. I folketrygdens alderspensjon er det fastsatt en grense for pensjonsopptjening på 75 år. Departementet foreslår at det settes en øvre grense for pensjonsopptjening på 75 år også i den nye pensjonsordningen, se lovforslaget § 2-2 første ledd.

1.5.2.6 OPPTJENING I DELER AV EN PERIODE

Ved tiltredelse og fratredelse av vervet eller stillingen vil pensjonsopptjeningen skje i deler av et kalenderår. Det samme gjelder ofte for vararepresentanter til Stortinget. Det foreslås en lavere opptjeningsprosent for inntekt opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) enn for inntekt mellom 7,1 og 12 G, fordi inntekt opptil 7,1 G også gir opptjening i folketrygden, se nærmere i punktet nedenfor. Dersom opptjente pensjonsrettigheter skulle skje på bakgrunn av et helt kalenderår, ville dermed pensjonsopptjeningen i disse tilfellene bli for lav.

Departementet foreslår derfor at pensjonsopptjeningen skjer på månedlig basis ved at den månedlige opptjeningen fastsettes som 1/12 av den til enhver tid årlige pensjonsopptjeningen i vervet/stillingen. Dersom det skjer opptjening i deler av en måned, for eksempel for en vararepresentant, foreslås en forholdsmessig beregning av pensjonsopptjeningen. Det vises til lovforslaget § 2-2 femte ledd.

1.5.2.7 ÅRLIGE OPPTJENINGSPROSENTER

Ettersom det foreslås at pensjonsopptjeningen skjer ved at en prosentandel av opptjeningsgrunnlaget tilføres en pensjonsbeholdning, må det fastsettes en prosentsats som definerer hvor stor den årlige opptjeningen skal være.

I Innst. 83 S (2009–2010), som viser til flertallet i pensjonsutvalgets innstilling i Dokument nr. 19 (2008–2009), er det gitt føringer om nivået på pensjonsopptjeningen i den nye pensjonsordningen. Blant annet heter det i Dokument nr. 19 (2008–2009) punkt 1.2:

«For å nå et ytelsesnivå tilnærmet lik 66 prosent av pensjonsgrunnlaget med fradrag for antatt folketrygd, er det forutsatt en opptjeningsstid på 30 år. Alle år teller. 30 års opptjening er således kun et utgangs-

punkt for å beregne hvor mye årlig opptjent pensjonsytelse skal utgjøre.

Årlig opptjeningsprosent beregnes en gang for alle. Fradrag for antatt folketrygd følger innfasning av ny opptjeningsmodell i folketrygden. For de som omfattes av ny opptjeningsmodell, baseres fradraget på 40 år med jevn inntekt. For dem som omfattes av dagens opptjeningsmodell, settes fradrag for grunnpensjon lik 85 prosent av G.

Det er satt et tak på pensjonsgrunnlaget på 12 G.»

Målsettingen om en kompensasjonsgrad på 66 prosent gjelder altså samlet pensjon fra tjenestepensjon og folketrygden.

Det fremgår av Stortingets føringer at det ved beregningen av hvor stor andel av samlet pensjon som skal antas dekket gjennom opptjening i folketrygden, skal tas hensyn til innfasingen av de nye opptjeningsreglene for alderspensjon i folketrygden. Disse er forskjellige for de forskjellige årskullene. En ordning med ulike opptjeningsprosenter for ulike årskull ville imidlertid blitt komplisert. Dersom en i stedet forutsetter at alle årskull tjener opp alderspensjon i folketrygden etter nye opptjeningsregler, kan man benytte like opptjeningsprosenter for alle. Med denne forutsetningen vil enkelte få en noe bedre opptjening enn forutsatt, mens andre vil tjene opp noe mindre.

Departementets forslag innebærer at stortingsrepresentanter som er født før 1951 vil få en årlig opptjent rettighet som er inntil seks prosent høyere enn om opptjeningen hadde vært fastsatt årskullsspesifikt. Representanter som er født i årene 1951 til 1957 vil kunne få en årlig opptjent rettighet i ny ordning som er inntil fire og en halv prosent lavere enn om opptjeningen hadde vært fastsatt årskullsspesifikt. For årskullene 1958 til 1962 vil dette tapet bli gradvis mindre etter hvert som en høyere andel av pensjonen beregnes med nye opptjeningsregler. Årsaken til disse forskjellene er nærmere beskrevet i proposisjonen punkt 6.2.7.

For regjeringsmedlemmer vil alle årskullene født før 1963 komme bedre eller like bra ut når det fastsettes like opptjeningsprosenter. Med like opptjeningsprosenter for alle årskull vil regjeringsmedlemmer få en årlig opptjent rettighet som er inntil om lag elleve prosent høyere sammenlignet med om opptjeningen hadde vært fastsatt årskullsspesifikt.

Det bør være et mål at den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer blir så enkel som mulig. Siden den økonomiske effekten for den enkelte stortingsrepresentant og regjeringsmedlem er relativt liten, foreslår departementet at det fastsettes like opptjeningsprosenter for alle medlemmer av den nye ordningen.

Regjeringsmedlemmene har et høyere opptjeningsgrunnlag enn stortingsrepresentantene, og en høyere andel av deres grunnlag ligger dermed over 7,1 G. For å kunne benytte de samme opptjeningspro-

sentene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer må det derfor fastsettes én opptjeningsprosent for opptjeningsgrunnlaget opp til 7,1 G, som er taket for pensjonsopptjeningen i folketrygden, og en annen for opptjeningsgrunnlaget mellom 7,1 G og 12 G.

I pensjonsutvalgets innstilling heter det at det skal legges til grunn en opptjeningstid i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer på 30 år. Denne opptjeningstiden skal kun være et utgangspunkt for å beregne den årlige opptjeningen i ordningen. Pensjonsutvalget uttaler at det i ny pensjonsordning må tas hensyn til at politikere i løpet av yrkeskarrieren har opptjening også fra andre pensjonsordninger i privat eller offentlig sektor. Dette kan tale for å legge en lengre opptjeningstid til grunn ved beregningen av opptjeningsprosentene i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer; en opptjeningstid som i større grad gjenspeiler en total yrkeskarriere.

Da de nye reglene om alleårsopptjening av pensjonsrettigheter ble vedtatt, ble det lagt til grunn at gjennomsnittlig antall opptjeningsår vil øke til om lag 43 ved 67 år, basert på informasjon om gjennomsnittlige lengder på yrkeskarrierer. Etter innføringen av obligatorisk tjenestepensjon i privat sektor vil alle ansatte, både i privat og offentlig sektor, tjene opp tjenestepensjon i løpet av hele yrkeskarrieren. 43 år ved 67 år vil dermed være en rimelig forutsetning om opptjeningstid både i folketrygden og samlet sett i tjenestepensjonsordningene, også for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Med utgangspunkt i at gjeldende pensjonsalder i pensjonsordningene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er 65 år, foreslår departementet at det i beregningen av opptjeningsprosentene i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal legges til grunn en opptjeningstid etter nye regler i folketrygden på 41 år ved 65 år, og en tilsvarende opptjeningstid i tjenestepensjonsordningen. Disse forutsetningene vil gi en opptjening som for de fleste som omfattes, er noe dårligere enn med pensjonsutvalgets forutsetninger, men som vil være mer i samsvar med forutsetningen i den nye pensjonsordningen om livslang opptjening av pensjonsrettigheter.

På denne bakgrunn foreslår departementet at opptjeningsprosenten både for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer settes til 6,03 prosent av inntekt opp til 7,1 G, og 24,13 prosent av inntekt mellom 7,1 og 12 G. Med utgangspunkt i stortingsrepresentantenes og regjeringsmedlemmenes nåværende inntekter tilsvarer dette en gjennomsnittlig opptjeningsprosent på 10,57 prosent for stortingsrepresentanter og 13,42 prosent av inntekt opp til 12 G for

regjeringsmedlemmer. Det vises til lovforslaget § 2-2 sjette ledd.

1.5.3 Uttak av alderspensjon

1.5.3.1 KRAV TIL MEDLEMSTID FOR RETT TIL ALDERSPENSJON

Det er i dag et minstekrav til opptjeningstid på tre år for å få rett til pensjon, både i pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og i pensjonsordningen for statsråder. Dersom en stortingsrepresentant eller et regjeringsmedlem har opptjening i både stortingspensjonsordning og statsrådspensjonsordningen, eventuelt i en annen offentlig tjenstepensjonsordning, vil reglene om sammenlegging av tjenestetid i samordningsloven § 6 kunne innebære en rett til pensjon for kortere opptjeningstid i de to ordningene (se nærmere i proposisjonen punkt 3.5.2).

I private tjenstepensjonsordninger er minstekravet til medlemstid i ordningen for rett til pensjon tolv måneder. I Statens pensjonskasse og de andre tjenstepensjonsordningene i offentlig sektor, er minstekravet tre år dersom vedkommende fratrer stillingen før pensjonering.

I den nye pensjonsordningen vil det ikke være adgang til å benytte opptjeningstid i andre tjenstepensjonsordninger for å kvalifisere for rett til pensjon. Den nye ordningen er dessuten basert på alleårsopptjening hvor det skal være en sammenheng mellom livsinntekt og pensjon. Dette trekker i retning av at det ikke bør gjelde noen minste medlemsstid for å kunne opptjene pensjonsrettigheter. Administrative hensyn taler imidlertid for at det bør gjelde et slikt minstekrav til medlemstid. Ved kort medlemstid blir pensjonsbeholdningen tilsvarende liten, og vil gi en ubetydelig årlig pensjon. Departementet foreslår derfor at minstekravet settes til ett års samlet medlemstid i ordningen for å få rett til alderspensjon, tilsvarende det som gjelder i de private tjenstepensjonsordningene. Det vises til lovforslaget § 2-3.

1.5.3.2 FLEKSIBELT UTTAK AV ALDERSPENSJON

Etter Stortingets føringer skal alderspensjon i den nye ordningen kunne tas ut fra 62 år etter samme prinsipp som for den fleksible alderspensjonen i folketrygden. Det innebærer blant annet at den enkelte selv kan velge når pensjonen skal tas ut fra og med 62 år. Pensjonen blir høyere jo senere den tas ut. Videre kan verv som stortingsrepresentant eller statsråd kombineres med uttak av alderspensjon. Uttak kan også kombineres med annen inntekt.

Det er et særlig spørsmål om det skal være mulig å ta ut en del av alderspensjonen (gradert pensjon). I folketrygden er det fra 1. januar 2011 åpnet for gradert uttak av alderspensjon helt ned til 20 prosent. Også i de private tjenstepensjonsordningene og i

regelverket for individuelle pensjonsordninger er det fra 2011 åpnet adgang til fleksibelt uttak fra fylte 62 år, og det kan på visse vilkår tas ut mindre enn full alderspensjon. Alderspensjon fra den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer vil for de fleste utgjøre en liten del av samlet pensjon. Departementet mener derfor at den enkeltes behov for gradert pensjonsuttak i tilstrekkelig grad vil dekkes av fleksibiliteten i folketrygden. Regler om gradert uttak vil også komplisere ordningens regelverk vesentlig. Departementet foreslår derfor ikke regler om uttak av gradert alderspensjon fra den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Departementet legger videre til grunn at det ikke skal stilles krav om uttak av folketrygdens alderspensjon for uttak av pensjon fra den nye ordningen. Dette tilsvarer det som gjelder for private tjenstepensjonsordninger.

Det er et spørsmål om det skal settes en øvre grense for hvor lenge man kan utsette uttak av alderspensjon fra ordningen. Siden det foreslås en øvre grense på 75 år for opptjening, og det ikke utarbeides delingstall for uttak av pensjon etter 75 år, vil pensjonen ikke øke ved uttak senere enn dette. Departementet foreslår derfor en regel om automatisk utbetaling av alderspensjon fra og med måneden etter fylte 75 år. Det vises til lovforslaget § 2-4.

1.5.3.3 LEVEALDERSJUSTERING

Levealdersjustering av alderspensjon er et av de sentrale grepene i pensjonsreformen for å dempe veksten i pensjonsutbetalingene i årene fremover. I Dokument nr. 19 (2008–2009) punkt 9.2.2 fremgår det at pensjonsutvalget går inn for å innføre levealdersjustering også i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Det er imidlertid ikke gitt føringer for hvordan levealdersjusteringen skal gjennomføres, utover at den skal være basert på samme prinsipp som i folketrygden.

I folketrygden er levealdersjusteringen utformet forskjellig for de ulike årskullene, i tråd med innfasingen av de nye opptjeningsreglene. Departementet foreslår derfor at det utarbeides særskilte delingstall for årskullene 1943 til 1962 som skal benyttes i levealdersjusteringen av pensjonen fra den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, som sikrer at effekten av levealdersjusteringen blir som i folketrygdens alderspensjon. Forslagene er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 6.3.3. Det vises til lovforslaget § 2-5.

Alderspensjon under utbetaling og opptjent pensjonsbeholdning skal også reguleres. Departementets forslag til regler om dette er omtalt i punkt 1.10 nedenfor.

1.5.3.4 BEREGNING AV ALDERSPENSJON VED UTTAK

Departementet foreslår at den fleksible alderspensjonen utformes med sikte på at opptjente pensjonsrettigheter skal gi om lag lik samlet alderspensjon over perioden som pensjonist uavhengig av når den enkelte velger å ta ut pensjonen. Dette foreslås utformet ved at opptjente rettigheter i form av en pensjonsbeholdning divideres med det delingstallet som gjelder for årskullet ved uttaksalderen. Delingstallet reflekterer i hovedsak forventet gjenstående levetid på uttakstidspunktet. Det vises til lovforslaget § 2-6.

1.5.3.5 TIDSPUNKT FOR UTTAK OG OPPHØR AV ALDERSPENSJON

Departementet foreslår at alderspensjonen i den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer gis tidligst fra og med måneden etter den måned melding om uttak av pensjon ble gitt. Det foreslås også å presisere at alderspensjonen tidligst kan tas ut med virkning fra måneden etter at vedkommende har fylt 62 år. Dette tilsvarer ordningene for ny alderspensjon i folketrygden.

I gjeldende pensjonsordninger er det fastsatt at alderspensjon under utbetaling opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. For stortingsrepresentanter er det fastsatt at pensjonen likevel løper ytterligere en måned dersom pensjonisten etterlater seg ektefelle, jf. stortingspensjonsloven § 3. Departementet foreslår at disse bestemmelsene videreføres i den nye pensjonsordningen, jf. lovforslaget § 2-7.

1.5.3.6 OMREGNING AV ALDERSPENSJON VED OPPTJENING ETTER PENSJONSUTTAK

I den nye ordningen foreslås det ingen begrensning i muligheten til å ta ut pensjon samtidig med fortsatt yrkesaktivitet. Pensjonsopptjeningen skal baseres på alle år en er medlem av ordningen. Dette gjelder også når en kombinerer pensjonsuttak med fortsatt verv som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem.

Departementet foreslår at pensjonsopptjening etter at det er tatt ut pensjon legges til pensjonen året etter at opptjeningen fant sted. Dette skjer ved at pensjonsopptjeningen tilføres pensjonsbeholdningen og regnes om til årlig pensjon ved hjelp av delingstallet på omregningstidspunktet, det vil si med virkning fra januar året etter. Det vises til lovforslaget § 2-8.

1.5.4 Begrensning av pensjon fra ny pensjonsordning ved opptjening i dagens ordninger

Det følger av Stortingets føringer, jf. Innst. 83 S (2009–2010), at opptjente rettigheter i stortingspensjonsordningen skal beholdes og at stortingsrepre-

sentanter med tolv års opptjening har rett til pensjon etter gjeldende regler. For representanter som har kortere opptjeningstid, avsluttes opptjeningen i den någjeldende ordningen. Disse fortsetter opptjeningen i ny ordning, men ikke ut over det som er mulig etter dagens ordning. På samme måte vil regjeringsmedlemmer som ikke har full opptjening kunne få pensjon dels i ny, dels i gammel ordning. Summen av slik pensjon skal ikke overstige det vedkommende ville fått etter dagens ordning.

Departementet foreslår at alle som har opptjening i de tidligere pensjonsordningene også fortsetter opptjeningen i den nye ordningen. For medlemmer som har opptjening i ny og gammel ordning, skal samlet pensjon ikke overstige en pensjon beregnet etter de tidligere ordningene for hele opptjeningstiden. Videre foreslår departementet at dersom vedkommende både har vært stortingsrepresentant og regjeringsmedlem, skal reglene i samordningsregelverket gis tilsvarende anvendelse. Det er imidlertid ingen ordinær samordning som foretas, og eventuelle andre pensjoner skal holdes utenfor ved beregningen av maksimal pensjon. Det vises til lovforslaget § 2-9.

1.6 Alderspensjon opptjent etter gjeldende regler for stortingsrepresentanter

1.6.1 Opptjening og uttak av alderspensjon

Det fremgår av Innst. 83 S (2009–2010) at rettigheter som er opptjent etter dagens ordninger, skal beholdes. Det heter i innstillingen blant annet:

«Opptjente rettigheter beholdes. Stortingsrepresentanter med 12 års opptjening har rett til pensjon etter gjeldende regler. For representanter som har kortere opptjeningstid, avsluttes opptjening i nåværende ordning med X/12-deler. Disse fortsetter opptjening i ny ordning, men ikke ut over det som er mulig etter dagens ordning. Opptjening etter 75-årsregelen opphører fra det tidspunkt pensjonsordningen lukkes. De som har startet opptjening, men ikke fullført, får ikke rett til fortsatt opptjening i den gamle ordningen. Også regjeringsmedlemmer som ikke har full opptjening (6 år pr. 1. oktober 2009) vil kunne ha pensjon dels i ny, dels i gammel ordning. Summen av slik pensjon kan ikke overstige det vedkommende ville fått etter gammel ordning.»

Dermed skal stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som har opptjent rett til full alderspensjon etter dagens ordninger, fortsatt få pensjonen beregnet etter dagens regler. Frem til pensjon som er opptjent etter dagens ordninger er faset ut, vil en rekke politikere få alderspensjon som er delvis opptjent etter dagens regler og delvis i den nye ordningen. Lovforslaget kapittel 3 gjelder dem som har alderspensjon etter dagens regler og andre som har opptjente rettigheter i dagens pensjonsordning for stortingsrepresentanter, se lovforslaget § 3-1.

For opptjente rettigheter i dagens pensjonsordning for stortingsrepresentanter skal altså hovedreglene om uttak av alderspensjon videreføres. Det foreslås likevel enkelte presiseringer, blant annet at tid som regjeringsmedlem bare skal telle som opptjeningstid når vedkommende er valgt inn på Stortinget, se lovforslaget § 3-2 andre ledd. Dette gjelder også for opptjeningstid som grunnlag for beregning av 75-årsregelen, se nedenfor.

Ved overgangen til ny ordning vil det kunne være noen stortingsrepresentanter som har kortere opptjeningstid enn tre år. For å forhindre at disse mister rett til pensjon for den tidligere opptjeningstiden, foreslår departementet at det kan gis adgang til å medregne opptjeningstid i den nye pensjonsordningen etter lovforslaget kapittel 2, slik at minstekravet på tre år dermed kan oppfylles. Se lovforslaget § 3-3 andre punktum.

I de gjeldende pensjonsordningene kan alderspensjon tas ut fra 65 år. Dette foreslås videreført, jf. lovforslaget § 3-4 første ledd.

I dagens ordning kan pensjonen på visse vilkår tas ut tidligere enn ved 65 år når summen av alder og tjenestetid er 75 år (75-årsregelen). Denne ordningen videreføres for opptjening etter den gjeldende stortingspensjonsloven, men det foreslås enkelte klargjøringer, blant annet av hvilke inntekter som skal regnes med ved inntektsprøvingen etter 75-årsregelen, jf. lovforslaget § 3-4 andre ledd. Forslagene er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 7.4.

For dem som ikke har rett til å ta ut alderspensjon etter 75-årsregelen, foreslår departementet at det innføres en ordning med fleksibelt uttak av alderspensjon før 65 år, men tidligst fra 62 år, jf. lovforslaget § 3-4 tredje ledd.

For de tilfellene hvor behovet for tidligpensjonering blir dekket gjennom avtalefestet pensjon, foreslår departementet at alderspensjon fra stortingsordningen ikke kan tas ut fleksibelt i samme tidsrom. Det samme gjelder dersom vedkommende mottar arbeidsavklaringspenger, uførepensjon fra folketrygden eller uførepensjon etter lovforslaget, jf. lovforslaget § 3-4 fjerde ledd.

Ved uttak av pensjon fra 65 år er det i dag adgang til å kombinere pensjon og arbeidsinntekt uten at pensjonen avkortes. Det kan imidlertid ikke tas ut alderspensjon i dagens ordning så lenge vedkommende er medlem av regjeringen eller Stortinget, eller er tilsatt i offentlig eller kommunal tjeneste i hovedstilling. Disse reglene foreslås videreført, men slik at grensen for hvor stor stillingsandel som fører til bortfall av pensjon settes til 80 prosent av ordinær arbeidstid i stilling i offentlig sektor, jf. lovforslaget § 3-4 femte ledd.

1.6.2 Beregning av alderspensjon

Ved overgang til ny pensjonsordning vil det ikke lenger bli opptjent rettigheter til alderspensjon etter dagens ordning. Departementet foreslår at de som har opptjent rettigheter til pensjon etter gjeldende stortingspensjonsordning, beholder pensjonsgrunnlaget som gjelder på ikrafttredelsestidspunktet for ny lov. De som har fratrådt vervet som stortingsrepresentant før ikrafttredelsen av den nye pensjonsordningen, beholder det pensjonsgrunnlaget de har på dette tidspunktet. Det vises til lovforslaget § 3-5.

Full alderspensjon skal som i dag utgjøre 66 prosent av pensjonsgrunnlaget etter 12 års opptjeningstid, og reduseres forholdsmessig dersom opptjeningstiden er kortere, jf. lovforslaget § 3-6 første ledd.

Levealdersjustering av alderspensjonen i stortingspensjonsordningen skal gjennomføres som for de ordinære offentlige tjenstepensjonsordningene. I lovforslaget § 3-6 andre ledd foreslår departementet at reglene i lov om Statens pensjonskasse gis tilsvarende anvendelse. Dette vil bidra til forenkling av regelverket.

Departementet foreslår at gjeldende bestemmelse om individuell garanti, som sikrer at samlet pensjon etter levealdersjustering og samordning minst er 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter full opptjeningstid, videreføres i lovforslaget § 3-6 andre ledd, som viser til tilsvarende bestemmelse i lov om Statens pensjonskasse § 24 a.

Pensjonsgrunnlaget skal også reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten, jf. om dette i punkt 1.10 nedenfor.

I § 3-6 tredje og fjerde ledd foreslås regler om beregning av alderspensjon ved fleksibelt uttak i perioden 62–67 år, og om samordning av slike pensjonsrettigheter. Dette er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 7.5.

Pensjonister som forsørger barn under 18 år, gis i dag et barnetillegg på 10 prosent av pensjonen etter levealdersjustering for hvert barn, men slik at alderspensjon med barnetillegg ikke skal overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering. Dette foreslås videreført i § 3-7.

Departementet foreslår at pensjon etter lovforslaget kapittel 3 gis fra og med måneden etter at vedkommende fyller vilkårene for pensjonsuttak, lik det som gjelder for folketrygden og offentlig tjenstepensjon. Pensjon kan tidligst tas ut med virkning fra og med måneden etter den måneden melding om uttak av pensjon ble gitt. Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Videre utbetales pensjonen i ytterligere en måned dersom avdøde etterlater seg ektefelle. Det vises til lovforslaget § 3-8.

1.7 Alderspensjon opptjent etter gjeldende regler for regjeringsmedlemmer

På samme måte som for stortingsrepresentanter fremgår det av Innst. 83 S (2009–2010) at opptjente rettigheter i lov om pensjonsordning for statsråder, skal beholdes. Det innebærer at de som har full opptjening fortsatt skal få alderspensjon beregnet etter dagens regler, som videreføres i lovforslaget kapittel 4. De som ikke har full opptjening og som fortsetter i ny ordning vil få pensjon dels etter videreførte regler i lovforslaget kapittel 4, og dels etter ny ordning i kapittel 2.

Dagens regler om opptjeningstid i statsrådspensjonsordningen, videreføres, jf. lovforslaget § 4-2 og § 4-3 første punktum. På samme måte som for stortingsrepresentanter vil det kunne være noen regjeringsmedlemmer som ved overgangen til ny ordning har kortere opptjeningstid enn tre år. Disse vil da kunne få medregnet opptjeningstid etter den nye pensjonsordningen i lovforslaget kapittel 2 for dermed å oppfylle minstekravet på tre år, jf. lovforslaget § 4-3 andre punktum.

Også reglene om uttak av alderspensjon videreføres. På samme måte som for stortingsrepresentanter foreslås det en begrenset mulighet til uttak av pensjon fra dagens pensjonsordning fra 62 år. Etter gjeldende rett kan det ikke tas ut alderspensjon så lenge vedkommende er medlem av regjeringen eller Stortinget eller er tilsatt i offentlig eller kommunal tjeneste i hovedstilling. Disse reglene foreslås videreført, men slik at det presiseres at de som har minst 80 prosent stilling i statlig eller kommunal tjeneste ikke har rett til å ta ut alderspensjon, jf. lovforslaget § 4-4.

Pensjonsgrunnlaget for dem som er regjeringsmedlemmer ved lovens ikrafttredelse og som har opptjent rettigheter etter den gjeldende statsrådspensjonsloven, er den årlige bruttogodtgjørelsen på dette tidspunktet. For regjeringsmedlemmer som har fra-trådt stillingen før lovens ikrafttredelse, foreslår departementet at det pensjonsgrunnlaget som følger av reglene i den tidligere statsrådspensjonsloven, fortsatt skal gjelde. Pensjonsgrunnlaget skal reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten. Det vises til lovforslaget § 4-5.

Full alderspensjon etter lovforslaget kapittel 4 skal som i dag utgjøre 57 prosent av pensjonsgrunnlaget ved seks års opptjeningstid. Ved kortere opptjeningstid reduseres pensjonsprosenten med fem prosentpoeng for hvert opptjeningsår inntil tre års opptjeningstid. Det vises til lovforslaget § 4-6 første ledd.

Departementet foreslår for øvrig tilsvarende regler om levealdersjustering og individuell garanti, om fleksibelt uttak av den pensjonen man har rett til fra 65 til 67 år, om barnetillegg, og om tidspunkter for uttak og opphør av alderspensjon, som for stor-

tingsrepresentanter, jf. lovforslaget § 4-6 andre til fjerde ledd, § 4-7 og § 4-8.

1.8 Uførepensjon

Dagens uførepensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er bruttopensjonsordninger på samme måte som uføreordningen i ordinær offentlig tjenstepensjon. Det gjelder enkelte særskilte regler, blant annet er kravet til full opptjeningstid kortere enn for offentlig tjenstepensjon.

I pensjonsutvalgets innstilling, Dokument nr. 19 (2008–2009), som Stortinget viser til i anmodningsvedtaket av 10. desember 2009, foreslås det å innføre en ny netto uførepensjon fra samme tidspunkt som det innføres en ny alderspensjon. Pensjonen skal ikke samordnes med andre pensjonsytelser. Ordningen skal sikte mot et ytelsesnivå på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget med fradrag for en antatt uføreytelse fra folketrygden. Det er også gitt føringer for blant annet nedre uføregrad, maksimalt pensjonsgrunnlag, regulering og barnetillegg.

Ved fastsetting av pensjonsprosenten i en ordning bygd på de prinsipper som pensjonsutvalget har lagt til grunn, skal det tas hensyn til en antatt uføreytelse fra folketrygden. Hvilken ytelse som gis fra folketrygden, er derfor et vesentlig element i utformingen av den nye ordningen.

Uføreordningen i folketrygden er for tiden under revisjon, blant annet fordi folketrygdens alderspensjon er lagt om gjennom pensjonsreformen. Departementet la 27. mai 2011 frem Prop. 130 L (2010–2011) Endringer i folketrygden (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre). Forslaget innebærer at uføreytelsen i folketrygden ikke lenger skal beregnes som en pensjon. Istedenfor foreslås det å innføre en uføretrygd som skal være en kompensasjon for tap av inntekt målt ved inntekten de siste årene før uførheten oppstår. Det foreslås at uføretrygden som hovedregel skal utmåles som 66 prosent av tidligere inntekt begrenset til seks ganger folketrygdens grunnbeløp. Det tas sikte på at de foreslåtte lovendringene skal tre i kraft i 2015. Frem til den nye uføretrygden er på plass, beholdes dagens uførepensjonsordning.

Parallelt med dette er skattereglene for personer som vil få uføretrygd, under vurdering. I Prop. 130 L (2010–2011) legger Finansdepartementet opp til at den nye uføreytelsen skattlegges etter reglene for lønnsinntekt, jf. proposisjonen punkt 7.2.5:

«Finansdepartementet vil legge fram forslag til endringer i skatteloven i tråd med dette, slik at disse endringene trer i kraft samtidig med at ny uføretrygd innføres.»

Videre er det i Prop. 130 L (2010–2011) forutsatt at reglene for uførepensjon i offentlig tjenstepensjon skal tilpasses den nye uføretrygden i folketrygden.

Departementet mener på denne bakgrunn at en oppfølging av pensjonsutvalgets forslag nå vil gjøre det nødvendig med en ny vurdering av uføreordningen allerede om få år, dersom forslaget om ny uføretrygd i folketrygden innføres. Dette er lite hensiktsmessig. Etter departementets syn bør uformingen av den nye uførepensjonen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer ses i sammenheng med hvordan reglene for uførepensjon i ordinær offentlig tjenstepensjonsordning tilpasses den nye uføretrygden.

Departementet foreslår derfor at dagens uføreordninger videreføres inntil videre som en bruttoordning, og at innføring av en ny netto uførepensjonsordning utsettes til det er kjent hvordan uførepensjonsordningen i de ordinære offentlige tjenstepensjonsordningene vil tilpasses den nye uføretrygden i folketrygden.

Departementet foreslår som en midlertidig løsning at stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer får rett til uførepensjon etter mønster av uføreordningen i Statens pensjonskasse, jf. lovforslaget § 5-2. Det innebærer blant annet at kravet til full opptjeningsstid som hovedregel fastsettes til 30 år, og at den særskilte pensjonsprosenten for regjeringsmedlemmer endres til 66 prosent. Uførepensjonsordningen skal være felles for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Det må gjøres enkelte tilpasninger for å sikre at opptjente rettigheter i dagens ordninger beholdes. Reglene er tatt inn i lovforslaget kapittel 5. De som mottar uførepensjon etter dagens pensjonslover for stortingsrepresentanter og statsråder, får videreført sine ytelser gjennom en overgangsregel, se forslaget til § 9-2 femte ledd.

Det er nærmere redegjort for departementets forslag til regler om uførepensjon i proposisjonen kapittel 9.

1.9 Etterlattepensjon

Dagens etterlattepensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er i hovedsak nettoordninger på samme måte som andre offentlige tjenstepensjonsordninger. Det gjelder enkelte særskilte regler, blant annet er kravet til full opptjeningsstid kortere enn for ordinær offentlig tjenstepensjon. Avhengig av den gjenlevendes alder og når den avdøde ble medlem i tjenstepensjonsordningen, ytes det i en overgangsperiode også samordningspliktige bruttopensjoner.

Pensjonsutvalget foreslår at

«samtlige grupper mandatet omfatter, i all hovedsak følger de til enhver tid gjeldende regler om netto etterlattepensjon i henhold til lov om Statens Pensjonskasse.»

Departementet viser til at det allerede er innført regler for netto etterlattepensjon for etterlatte etter stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, på samme måte som i andre offentlige tjenstepensjonsordninger. Pensjonene fra disse ordningene samordnes innbyrdes etter reglene i samordningsloven. Slik departementet ser det vil det være svært komplisert å innføre et opplegg med netto etterlattepensjon for ny opptjening kombinert med etterlattepensjon etter gamle regler, og slik at summen av pensjon i dagens ordning og i ny ordning ikke overstiger hva vedkommende kunne fått dersom all opptjening hadde skjedd i tidligere ordninger.

Departementet foreslår at gjeldende regler for hvem som omfattes av nettoordningen, videreføres. Det legges opp til at kravet til full opptjeningsstid endres slik at det følger reglene i Statens pensjonskasse. For å sikre at opptjente rettigheter i dagens ordninger beholdes, vil det være nødvendig med enkelte tilpasninger for dem som har rettigheter etter gjeldende regler. Reglene er tatt inn i lovforslaget kapittel 6. De som mottar etterlattepensjon etter dagens pensjonslover for stortingsrepresentanter og statsråder, får videreført sine ytelser gjennom en overgangsregel, se forslaget til § 9-2 femte ledd. Det er nærmere redegjort for departementets forslag i proposisjonen kapittel 10.

Pensjonsutvalget foreslo at samboere skal ha rett til etterlattepensjon på lik linje som ektefelle og registrert partner. I Prop. 19 L (2010–2011), som gjaldt tilpasninger til endret alderspensjon i folketrygden, ble det vist til at ingen offentlige tjenstepensjonsordninger i dag yter etterlattepensjon til gjenlevende samboere. Det ble foreslått at spørsmålet om innføring av etterlattepensjon til samboere utsettes til dagens ordning for etterlattepensjon i offentlige tjenstepensjonsordninger blir gjennomgått som en del av pensjonsreformen. Departementet foreslår på denne bakgrunn at spørsmålet om en eventuell etablering av en ordning med etterlattepensjon til samboere, utsettes i påvente av den kommende gjennomgangen av dagens etterlattepensjonsordninger som skal foretas som en del av pensjonsreformen.

1.10 Regulering av pensjon og pensjonsbeholdning

Ved lov 17. desember 2010 nr. 78 ble det vedtatt at pensjon fra gjeldende pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal reguleres på samme måte som pensjoner fra folketrygden og ordinær offentlig tjenstepensjon. Det vil si at alderspensjon under utbetaling reguleres i samsvar med den alminnelige lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Den som fratrer vervet eller stillingen uten samtidig å ta ut pensjon (oppsatt pensjonsrett), får pensjonsgrunnlaget regulert i samsvar

med lønnsveksten frem til alderspensjonen tas ut. Uføre- og etterlattepensjoner reguleres i samsvar med lønnsveksten frem til 67 år, og deretter reguleres etterlattepensjoner som alderspensjoner under utbetaling. Barnepensjoner reguleres i samsvar med lønnsveksten.

Pensjoner fra den nye pensjonsordningen skal i følge føringene fra Stortinget, jf. Innst. 83 S (2009–2010) og Dokument nr. 19 (2008–2009), reguleres som i folketrygden.

Alderspensjon under utbetaling, både fra den nye ordningen, jf. lovforslaget kapittel 2, og fra de gjeldende ordningene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, som videreføres i lovforslaget kapitlene 3 og 4, skal altså reguleres på samme måte som alderspensjon fra folketrygden og ordinær offentlig tjenstepensjon. Departementet foreslår at reguleringen skal skje årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent, jf. lovforslaget § 7-1 første og andre ledd.

Det følger av gjeldende rett at pensjonsgrunnlaget for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal oppreguleres ved 67 år dersom alderspensjonen er tatt ut tidligere. Departementet foreslår at denne regelen videreføres for alderspensjon etter lovforslaget kapittel 3 og 4, jf. lovforslaget § 7-1 tredje ledd.

Regulering av pensjon under opptjening vil skje ved regulering av den opptjente pensjonsbeholdningen. I folketrygden og i de alminnelige offentlige tjenstepensjonsordningene reguleres pensjon under opptjening med den alminnelige lønnsveksten. Departementet foreslår dette også for den pensjonsordningen, jf. lovforslaget § 7-2 første ledd. Det samme videreføres for pensjonsrettigheter opptjent i gjeldende ordninger, jf. lovforslaget § 7-2 andre ledd.

Departementets forslag når det gjelder regulering av uførepensjon og etterlattepensjon, og når det gjelder valg av reguleringsfaktorer, er tatt inn i lovforslaget henholdsvis § 7-3 og § 7-4 og er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 11.4 og 11.5.

1.11 Forskjellige bestemmelser

1.11.1 Administrasjon av pensjonsordningen

Dagens pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer administreres av Statens pensjonskasse. Pensjonsutvalget foreslo at også den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal administreres av Statens pensjonskasse, jf. Dokument nr. 19 (2008–2009). Departementet foreslår i tråd med dette at administrasjonen av pensjonsordningen videreføres i Statens pensjonskasse, se lovforslaget § 8-1 første ledd.

Etter lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter § 10 andre ledd skal Statens pensjonskasse

legge frem en beretning om virksomheten i siste regnskapsår innen senest et halvt år etter regnskapsårets slutt. Departementet foreslår at dette videreføres, og utvides til å omfatte pensjonsordningen for regjeringsmedlemmer. Det vil si at Statens pensjonskasse skal legge frem en beretning om virksomheten i siste regnskapsår senest et halvt år etter regnskapsårets slutt. Beretningen legges frem for Stortinget gjennom departementet, jf. lovforslaget § 8-1 andre ledd.

1.11.2 Melding om uttak av fleksibel alderspensjon

Den nye alderspensjonen i lovforslaget kapittel 2 skal på samme måte som folketrygdens alderspensjon kunne tas ut fleksibelt i perioden 62 til 75 år. Det medfører at medlemmet selv velger tidspunktet for når pensjonen tas ut. Dette gjør det nødvendig at det går klart frem av loven at den enkelte må gi en melding til Statens pensjonskasse om uttak av alderspensjon etter kapittel 2. Det samme gjelder for fleksibelt uttak av pensjon man har rett til i perioden fra 65 til 67 år. Det vises til lovforslaget § 8-2.

1.11.3 Plikt til å gi opplysninger

Det er en forutsetning for korrekt pensjonsberegning at Statens pensjonskasse har nødvendige opplysninger. Dette gjelder både ved iverksetting av pensjonen, og så lenge pensjonen utbetales. Behovet for opplysninger knytter seg blant annet til inntektsforhold og eventuelle andre pensjonsytelser.

Departementet foreslår at plikten til å gi nødvendige opplysninger til Statens pensjonskasse nedfelles i loven. Bestemmelsen i lovforslaget er basert på utformingen av tilsvarende bestemmelse i folketrygdloven § 21-3 første ledd. Det vises til lovforslaget § 8-3.

1.11.4 Innhentning av opplysninger

I stortingspensjonsloven § 10 tredje ledd er det en bestemmelse som gir Statens pensjonskasse rett til å innhente nødvendige opplysninger fra medlemmet selv eller visse andre organer, uten hinder av eventuell taushetsplikt. Departementet mener det er behov for å ha en slik lovbestemmelse også i den nye pensjonsordningen, jf. lovforslaget § 8-4.

1.11.5 Utbetaling av pensjon

I lovforslaget § 8-5 foreslås regler om hvem pensjonen skal utbetales til, om utbetaling av pensjon, tilbakebetaling av feilutbetalt pensjon og om godskriving av renter ved forsinket utbetaling av pensjon. Det foreslås også at plikten til å fremsette krav om uttak av ytelser fra folketrygden, for å få rett til utbetaling av pensjon opptjent etter de gjeldende ord-

ningene for stortingsrepresentanter og statsråder, videreføres i den nye loven. Det foreslås også en hjemmel for departementet til å gi forskrift om fremsetting av slikt krav. Det vises til lovforslaget § 8-5.

1.11.6 Finansiering

Gjeldende pensjonsordninger finansieres løpende over statsbudsjettet, og stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer betaler et årlig innskudd på 2 prosent av godtgjørelsen. Ifølge Innst. 83 S (2009–2010) og pensjonsutvalgets innstilling, jf. Dokument nr. 19 (2008–2009), skal det ikke betales egenandel i den nye pensjonsordningen, det vil si at utgiftene til pensjoner og administrasjon i sin helhet skal dekkes av staten. Departementet foreslår at dette lovfestes i § 8-6.

1.12 Økonomiske konsekvenser for den enkelte av endringene av pensjonsregelverket

Forslaget til ny pensjonsordning innebærer generelt sett en innstramming sammenliknet med dagens pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Mens den nye pensjonsordningen er basert på en livslang, 41 års opptjening ved 65 år, tjener stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i dagens ordninger opp rett til full pensjon i løpet av henholdsvis tolv og seks år. De økonomiske konsekvensene for den enkelte som rammes av omleggingen, vil imidlertid kunne variere sterkt.

Dagens tjenstepensjonsordning for stortingsrepresentanter gir med tolv års opptjening en pensjon på 66 prosent av 750 900, det vil si 495 594 kroner. Dagens tjenstepensjonsordning for regjeringsmedlemmer gir med seks års opptjening en pensjon på 57 prosent av 1 111 200, det vil si 633 384 kroner. Pensjon fra dagens tjenstepensjonsordninger er bruttoytelser som skal imidlertid samordnes både med annen offentlig tjenstepensjon og pensjon fra folketrygden. Dermed blir utbetalt pensjon fra tjenstepensjonsordningene i praksis lavere enn de nevnte beløpene. I begge ordningene er det dessuten et pensjonsmaksimum («tak») for samlet pensjon *etter samordning* med andre pensjonsordninger. I stortingspensjonsordningen er «taket» maksimal pensjon fra Statens pensjonskasse (66 prosent av 12 G; 627 391 kroner), mens den i statsrådspensjonsordningen er 633 384 kroner.

I den nye pensjonsordningen får stortingsrepresentanter med tolv års opptjening en pensjon på 63 540 kroner fra 65 år, mens regjeringsmedlemmer med seks års opptjening får en pensjon på 51 054 kroner fra 65 år. Denne pensjonen er imidlertid en nettoytelse som kommer i tillegg til annen tjenstepensjon og alderspensjon fra folketrygden.

Hvor store økonomiske utslag overgangen til ny pensjonsordning vil gi for den enkelte, vil avhenge av

en rekke individuelle forhold. De fleste stortingsrepresentantene og regjeringsmedlemmene vil tjene opp en begrenset del av samlet tjenstepensjon i den nye pensjonsordningen, ettersom de i tillegg vil ha opptjening fra én eller flere offentlige eller private tjenstepensjonsordninger utenom tiden på Stortinget/i regjeringen. Pensjonsordningene i offentlig sektor er bruttoordninger som sammen med alderspensjon fra folketrygden garanterer et pensjonsnivå på 66 prosent av sluttlønnen. Tjenstepensjonsordningene i privat sektor varierer fra minimums innskuddsordninger til svært gode sluttlønnbaserte ytelsesordninger. Samlet, endelig pensjonsnivå for personer som i en periode tjener opp pensjon som stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem vil dermed kunne variere mye, avhengig av hvor god opptjeningen er i øvrige tjenstepensjonsordninger som vedkommende har opptjent rettigheter i.

De økonomiske konsekvensene for den enkelte representant eller regjeringsmedlem av endringene av pensjonsregelverket vil derfor kunne være svært ulike. For mange vil endringen kunne resultere i en betydelig lavere årlig pensjon enn med opptjening i den gamle ordningen, mens noen vil kunne komme bedre ut med den nye pensjonsordningen.

I proposisjonen kapittel 13 har departementet gitt en rekke konkrete eksempler på konsekvenser av endringen, basert på forskjellige forutsetninger. Disse viser at de som utenom tiden som stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem har en lavere lønn enn godtgjørelsen som stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem, vil kunne tape relativt mye på overgangen til den nye pensjonsordningen, mens de som avslutter karrieren i en stilling med høy lønn, vil tape mindre eller eventuelt kunne tjene på endringen. Et eksempel viser at for stortingsrepresentanter med en inntekt på 400 000 kroner som grunnlag for pensjon i en offentlig tjenstepensjonsordning etter tiden på Stortinget, vil årlig pensjon reduseres med om lag 275 000 kroner (45 prosent) sammenliknet med om representanten hadde hatt full opptjening i dagens stortingspensjonsordning. En representant som har sin yrkeskarriere innen offentlig sektor og som går ut i pensjon fra en stilling med lønn lik stortingsgodtgjørelsen (750 900 kroner), vil imidlertid kunne tjene på den nye ordningen; her vil samlet årlig pensjonen være på 542 614 kroner ved uttak fra 65 år, det vil si 72,3 prosent av stortingsgodtgjørelsen.

For regjeringsmedlemmer vil utslagene kunne være enda større; regjeringsmedlemmer med en inntekt i offentlig sektor på 400 000 kroner etter tiden som statsråd vil kunne få redusert den årlige pensjonen med i overkant av 300 000 kroner sammenliknet med full opptjening i dagens ordning. Et regjeringsmedlem som har en yrkeskarriere i offentlig sektor og som går ut i pensjon med en lønn på 12 G (950 592

kroner), vil få en samlet årlig pensjon på 678 445 kroner ved uttak fra 65 år, det vil si 71,4 prosent av 12 G.

Det vises til proposisjonen for en nærmere redegjørelse for ulike typetilfeller.

2. Presidentskapets merknader

2.1 Generelle merknader

2.1.1 *Bakgrunnen for lovforslaget*

Stortingets presidentskap: stortingspresident Dag Terje Andersen, første visepresident Øyvind Korsberg, andre visepresident Per-Kristian Foss, tredje visepresident Marit Nybakk, fjerde visepresident Akhtar Chaudhry og femte visepresident Dagfinn Høybråten, viser til Prop. 9 L (2011–2012) Lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Presidentskapet viser også til Stortingets vedtak 10. desember 2009 (vedtak nr. 90 og 91 (2009–2010)), som lyder:

«I

Nye pensjonsordninger for stortingsrepresentanter, regjeringens medlemmer, høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor skal bygge på den såkalte 'byggeklossmodellen' slik flertallet i Pensjonsutvalget går inn for i Dokument nr. 19 (2008–2009).

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til ny lovgivning om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter, regjeringens medlemmer, høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor basert på de retningslinjer som er trukket opp i Innst. 83 S (2009–2010), jf. Dokument nr. 19 (2008–2009).»

Vedtakene ble fattet på bakgrunn av Innst. 83 S (2009–2010) fra Stortingets presidentskap, som igjen bygde på pensjonsutvalgets innstilling i Dokument nr. 19 (2008–2009). Presidentskapet viser til redegjørelsen for bakgrunnen for regjeringens lovforslag i punkt 1.2 ovenfor.

Pensjonsutvalget la i sin innstilling til grunn at de nye pensjonsreglene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skulle få virkning fra 1. oktober 2009, det vil si fra begynnelsen av inneværende valgperiode. Pensjonsutvalgets innstilling ble imidlertid først avgitt til Stortingets presidentskap 9. juni 2009. Dette var for sent til at Stortinget rakk å behandle og vedta en ny lov om en slik pensjonsordning innen utløpet av siste sesjon i forrige valgperiode. I Innst. O. nr. 128 (2008–2009), avgitt 11. juni 2009, fremmet likevel presidentskapet forslag om et nytt annet ledd i den gjeldende stortingspensjonsloven § 12, som lyder:

«For dem som ikke har opparbeidet rettigheter etter denne lov før 1. oktober 2009, skal ny lov om pensjonsrettigheter for stortingsrepresentanter kunne gjøres gjeldende fra nevnte dato.»

I Innst. O. nr. 128 (2008–2009) s. 2 heter det om bakgrunnen for denne bestemmelsen:

«Etter Presidentskapets syn er det viktig at nye pensjonsregler kan gis virkning for nye representanter fra neste stortingsperiode slik det hele tiden har vært forutsatt. Det er på det rene at en ny lov ikke vil kunne behandles av det nåværende storting, og det vil derfor bli neste storting som får ansvar for å følge opp det videre lovarbeidet knyttet til Johnsen-utvalgets innstilling. Selv om også gjeldende lov åpner for å begrense og oppheve de rettigheter loven gir, mener Presidentskapet at det er ønskelig om det tas et mer eksplisitt og uttrykkelig forbehold i loven som gjør det klart at pensjonsrettigheter for nye representanter skal kunne reguleres i henhold til ny lov med virkning fra 1. oktober i år, og at pensjonen for disse representantene m.a.o. vil bli fastsatt i henhold til den nye ordningen. På den måten får nye representanter et tydeligere signal om at dagens pensjonsordning vil bli endret for deres vedkommende. ...

Presidentskapet presiserer at man ved denne bestemmelsen ikke har ment å gi uttrykk for noen oppfatning mht. om, og i tilfelle hvordan, nye regler skal kunne komme til anvendelse på representanter som allerede har opparbeidet rettigheter etter loven. Regelen kan således ikke tolkes antitetisk. Eventuelle overgangsregler for representanter som alt omfattes av pensjonsordningen, må vurderes i forbindelse med det forestående lovarbeidet. Bestemmelsen omfatter nye representanter som tar sete i Stortinget fra 1. oktober 2009, og som ikke har vært innvalgt tidligere og heller ikke har møtt som vararepresentanter i en slik utstrekning at de har opparbeidet seg rettigheter etter gjeldende lov § 2 som referert ovenfor.»

Verken i Stortingets to vedtak 10. desember 2009 gjengitt ovenfor, eller i Innst. 83 S (2009–2010) som lå til grunn for vedtakene, ble det tatt uttrykkelig stilling til når de nye pensjonsreglene skulle iverksettes for stortingsrepresentanter som hadde opptjent rettigheter etter stortingspensjonsordningen før 1. oktober 2009, eller for regjeringsmedlemmer. Dette har gitt opphav til uklarhet om Stortingets intensjoner når det gjelder tidspunkt for iverksettelse av de nye pensjonsreglene.

Presidentskapet har likevel hele tiden hatt som en klar forutsetning at de nye pensjonsreglene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skulle gis virkning fra et så tidlig tidspunkt som mulig, for alle som omfattes av dem. Henvisningen i stortingsvedtaket 10. desember 2009 til «de retningslinjer som er trukket opp i Innst. 83 S (2009–2010), jf. Dokument nr. 19 (2008–2009)», gir en klar indikasjon på at også Stortinget mente at de nye pensjonsreglene skulle iverksettes så tidlig som mulig.

2.1.2 Regjeringens behandling av pensjonssaken

I Innst. 83 S (2009–2010) ble det vurdert alternative måter å organisere det forestående lovarbeidet på. Når det gjaldt dette, konkluderte Presidentskapet slik:

«En bedre løsning er etter presidentskapets mening at Stortinget ber Regjeringen utarbeide en proposisjon med forslag til de nødvendige lovvedtak basert på den modell Stortinget fastsetter. Presidentskapet peker på at den pensjonsfaglige ekspertisen i stor grad befinner seg i departementene, som også arbeider med lovforslag til øvrige pensjonsordninger. Både praktiske, faglige og tidsmessige hensyn taler for at Regjeringen bør stå for utarbeidelsen av de aktuelle lovregler.

Det presiseres at Regjeringen i utgangspunktet ikke skal fremme nye realitetsforslag, men kun foreta det nødvendige juridiske arbeidet for å bringe de forslag Stortinget har sluttet seg til over i korrekt lov-messig form. (...)»

Fra Stortinget fattet sitt vedtak 10. desember 2009 gikk det nesten to år til regjeringen fremmet sitt lovforslag i Prop. 9 L (2011–2012), som ble overbrakt Stortinget 15. november 2011. Presidentskapet har forståelse for at arbeidet med pensjonsreformen har vært krevende, men finner grunn til å påpeke at dette er en lang saksbehandlingstid, særlig sett på bakgrunn av forutsetningene om at de nye pensjonsreglene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skulle iverksettes så tidlig som mulig. Regjeringens arbeid med de nye pensjonsreglene har også vært drøftet gjentatte ganger i møter og annen kontakt mellom regjeringen og Stortingets presidentskap.

Presidentskapets flertall, alle unntatt Akhtar Chaudhry, vil påpeke at ettersom Grunnloven oppfattes å være til hinder for å iverksette de nye pensjonsreglene som det nå fremmes forslag om, med virkning tilbake i tid, har den lange saksbehandlingstiden resultert i at de nye reglene i praksis ikke kan iverksettes før 1. januar 2012 for de fleste stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (se nærmere om dette under punkt 2.3 nedenfor). Den lange saksbehandlingstiden i regjeringen har også gjort det vanskelig med en eventuell iverksettelse parallelt med modernisert folketrygd 1. januar 2011. Etter flertallets mening er dette uheldig. Etter flertallets syn må det likevel ikke tapes av syne at det foreliggende lovforslaget innebærer den mest omfattende reformen av pensjonsreglene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer siden disse pensjonsordningene ble vedtatt første gang på begynnelsen av 1950-tallet. Bak denne reformen ligger en intensjon om å avskaffe særordninger for disse to gruppene, slik at også stortingsrepresentanter og regjerings-

medlemmer får en pensjonsordning som bygger på de samme prinsippene som er vedtatt for folketrygden som ledd i den alminnelige pensjonsreformen.

Presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry går inn for at de nye reglene som forut-satt skal tre i kraft fra 1. oktober 2009, og viser til sine merknader i pkt. 2.3.1 nedenfor. På denne måten kan Stortinget fullføre en reform hvis mål er å avskaffe særordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, slik at også stortingsrepresen-tanter og regjeringsmedlemmer får en pensjonsordning som bygger på de samme prinsippene som er vedtatt for folketrygden som ledd i den alminnelige pensjonsreformen.

2.2 Nærmere om lovforslaget

2.2.1 Generelt

Presidentskapet vil nedenfor kommentere eller korrigere enkelte elementer i regjeringens lovforslag. Presidentskapets syn på virkningstids-punkt for de nye reglene, og bestemmelser om ikraft-tredelse og overgangsregler, er særskilt omtalt i punkt 2.3 nedenfor.

Presidentskapet viser til at regjeringen har lagt frem et grundig gjennomarbeidet lovforslag, som på de aller fleste punkter er i tråd med Stortingets forutsetninger. På enkelte punkter, der Stortinget ikke har gitt konkrete føringer, har regjeringen foretatt avveininger av kryssende hensyn som president-skapet i all hovedsak kan stille seg bak.

2.2.2 Opptjente rettigheter etter gjeldende regler beholdes

Det har vært en sentral forutsetning i arbeidet med de nye pensjonsreglene at rettigheter som den enkelte har opptjent etter de to gjeldende pensjonslo-vene, skal beholdes. Det skal altså ikke gjøres noe inngrep i den enkeltes opptjente rettigheter som følge av omleggingen av pensjonsregelverket. Det er gitt klart uttrykk for dette i Innst. 83 S (2009–2010) fra Stortingets presidentskap, jf. omtalen i punkt 1.6.1 ovenfor.

Presidentskapet viser til at regjeringen har lagt dette til grunn for utforming av reglene om alderspensjon opptjent etter den gjeldende stortings-pensjonsloven og statsrådspensjonsloven, jf. henholdsvis loven kapittel 3 og 4. De som har full opp-tjeningstid etter den gjeldende stortingspensjonslo-ven eller statsrådspensjonsloven, vil ha rett til full alderspensjon etter disse ordningene. De som bare har delvis opptjente rettigheter, vil ha rett til pensjon på grunnlag av en forholdsmessig andel av full opp-

tjening. Dette har kommet til uttrykk i lovforslaget henholdsvis § 3-6 første ledd og § 4-6 første ledd.

Det er også klart forutsatt i Dokument nr. 19 (2008–2009) og i Innst. 83 S (2009–2010) at de som har opptjent rettigheter i de gjeldende pensjonsordningene, ikke skal kunne tjene opp rettigheter i den nye ordningen i den grad at pensjonen blir høyere enn den kunne blitt etter den tidligere ordningen. Regjeringen har lagt til grunn at dette også gjelder for delvis opptjente rettigheter. Dette har kommet til uttrykk i lovforslaget § 2-9. Pensjonen skal likevel beregnes på grunnlag av faktisk opptjeningstid i henholdsvis gammel og ny ordning.

Alderspensjon opptjent etter den gjeldende stortingspensjonsloven kan etter gjeldende regler tas ut før fylte 65 år når summen av alder og tjenestetid er minst 75 år. Dette er videreført i forslaget § 3-4 annet ledd første punktum. Denne 75-årsregelen gjelder for den pensjonen man har opptjent i gjeldende stortingspensjonsordning, enten det er tale om full eller delvis opptjening.

Ved overgangen til ny ordning vil det som nevnt i punkt 1.6.1 og 1.7 ovenfor kunne være noen som har kortere opptjeningstid i de gjeldende ordningene enn minstekravet på tre år. Regjeringen foreslår at det i slike tilfeller kan gis adgang til å medregne opptjeningstid i den nye pensjonsordningen, slik at vedkommende samlet sett kommer over tre år og dermed kan få pensjonsmessig uttelling for den tidligere opptjeningstiden, jf. lovforslaget § 3-3 andre punktum og § 4-3 andre punktum. Presidentskapet støtter dette, men vil presisere at en slik sammenlegging av opptjeningstid i den gamle og nye ordningen ikke får betydning for anvendelsen av overgangsregelen i lovforslaget § 9-2 første ledd bokstav a om at de nye opptjeningsreglene gjelder fra 1. oktober 2009 for stortingsrepresentanter som ikke hadde opparbeidet rett til pensjon etter den gjeldende stortingspensjonsloven før dette, jf. punkt 2.3.2 nedenfor. Regelen i § 3-3 andre punktum vil altså bare ha betydning for rett til pensjon i den *gjeldende* stortingspensjonsordningen på grunnlag av opptjeningstid før 1. oktober 2009.

2.2.3 Valg av opptjeningsprosent i ny pensjonsordning

Den nye pensjonsordningen bygger på at pensjonsopptjeningen skjer ved at en prosentandel av opptjeningsgrunnlaget jevnlig tilføres en pensjonsbeholdning. Et sentralt element i en slik ordning vil være hvilken prosentsats av opptjeningsgrunnlaget som årlig skal tilføres pensjonsbeholdningen. Ettersom ytelsesnivået i den nye pensjonsordningen skal være tilnærmet lik 66 prosent av pensjonsgrunnlaget, vil det ha betydning for fastsetting av den årlige opp-

tjeningsprosenten hvor mange år man regner med at opptjeningen vil foregå.

I Dokument nr. 19 (2008–2009) punkt 1.2 ble det tatt utgangspunkt i en opptjeningstid på 30 år, se nærmere i punkt 1.5.2.7 ovenfor. Da de nye reglene om alleårsopptjening av pensjonsrettigheter i folketrygden ble vedtatt, ble det lagt til grunn at gjennomsnittlig antall opptjeningsår vil øke til om lag 43 ved 67 år. Med utgangspunkt i gjeldende pensjonsalder i pensjonsordningene for stortingsrepresentanter og statsråder, som er 65 år, foreslår regjeringen at det i beregningen av opptjeningsprosentene i den nye pensjonsordningen tas utgangspunkt i en opptjeningstid på 41 år ved 65 år.

Presidentskapet støtter regjeringens forslag om en opptjeningstid på 41 år. Dette vil gi en opptjening som for de fleste som omfattes, er noe lavere enn med pensjonsutvalgets forutsetninger, men som vil være mer i samsvar med forutsetningen i den nye pensjonsordningen om livslang opptjening av pensjonsrettigheter.

Etter pensjonsutvalgets forslag skal det ved beregningen av hvor stor andel av samlet pensjon som skal antas dekket gjennom opptjening i folketrygden, tas hensyn til innfasingen av de nye opptjeningsreglene for alderspensjon i folketrygden. Innfasingen er her gjort gradvis for forskjellige årskull, slik at opptjeningsreglene er forskjellige for ulike årskull. Etter regjeringens vurdering ville en ordning med ulike opptjeningsprosent for ulike årskull i den nye pensjonsordningen, bli komplisert. Det er i stedet tatt utgangspunkt i opptjeningsreglene for ny alderspensjon i folketrygden, og dermed benyttet like opptjeningsprosent for alle årskull. Med en slik forenklet fastsetting av opptjeningsprosentene vil enkelte få en noe bedre opptjening enn forutsatt, mens andre vil tjene opp noe mindre, sammenliknet med om opptjeningsprosentene hadde vært fastsatt spesifikt for de enkelte årskullene.

Presidentskapet støtter en slik forenklet fastsetting av opptjeningsprosent i den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Tatt i betraktning at denne pensjonsordningen vil gjelde relativt få personer sammenliknet med andre pensjonsordninger, og at det bare er en problemstilling i en overgangsperiode at en felles opptjeningsprosent vil føre til en viss forskjellsbehandling sammenliknet med folketrygdens system, mener presidentskapet at det vil være uhensiktsmessig kompliserende å fastsette forskjellige opptjeningsprosent for ulike årskull.

Regjeringen har foreslått at opptjeningsprosentene for alle stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i den nye pensjonsordningen settes til 6,03 prosent av inntekt opp til 7,1 G, og 24,13 prosent

av inntekt mellom 7,1 og 12 G. Presidentskapet slutter seg til dette.

2.2.4 Øvre aldersgrense for pensjonsopptjening

Regjeringen har foreslått at det settes en øvre aldersgrense på 75 år for pensjonsopptjening i den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, jf. punkt 1.5.2.5 ovenfor. I proposisjonen punkt 6.2.5 er det vist til at det er satt en slik øvre aldersgrense for pensjonsopptjening i den nye alderspensjonsordningen i folketrygden.

Etter presidentskapets syn gir de alminnelige reglene i folketrygdloven om øvre aldersgrense for pensjonsopptjening, liten veiledning for hva som bør gjelde i pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Det er ingen øvre aldersgrense for å kunne bli valgt til stortingsrepresentant eller utnevnt til regjeringsmedlem, slik det for eksempel er for statsansatte. Etter presidentskapets mening bør alle stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i prinsippet behandles likt, også når det gjelder rett til opptjening i den nye pensjonsordningen. Og ettersom opptjening i den nye pensjonsordningen gir rett til en netto pensjon som kommer i tillegg til annen pensjon, vil også opptjening etter 75 år kunne ha betydning for størrelsen på utbetalt pensjon.

Presidentskapet foreslår derfor at det ikke settes noen øvre aldersgrense for opptjening i den nye pensjonsordningen.

Regjeringen har også foreslått at opptjent alderspensjon automatisk skal utbetales fra og med måneden etter fylte 75 år, hvis ikke vedkommende selv har tatt ut pensjonen tidligere, jf. punkt 1.5.3.2 ovenfor og lovforslaget § 2-4. Presidentskapet ser ingen grunn til å endre på det, selv om pensjonsopptjeningen kan fortsette også etter 75 år. Pensjon som opptjenes etter uttak vil i så fall legges til pensjonen med virkning fra 1. januar året etter opptjeningen, jf. punkt 1.5.3.6 ovenfor. Det fastsettes imidlertid ikke delingstall for levealdersjustering for uttak av pensjon etter 75 år. Ved omregning av pensjonsopptjening etter dette må man derfor bruke delingstallet ved fylte 75 år. Det vises til lovforslaget § 2-8.

2.2.5 Pensjon av tilleggsgodtgjørelse

Ved innføringen av tilleggsgodtgjørelse til stortingspresidenten, de andre medlemmene av Stortingets presidentskap og komitélederne, jf. gjeldende bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelser mv. § 1 bokstav a og § 2, mente Stortingets presidentskap at spørsmålet om hvorvidt tilleggsgodtgjørelsen skal være pensjongivende, burde vurderes av Stortinget i forbindelse med oppfølgingen av Pensjonskommisjonens utredning, jf. Innst. S. nr. 91

(2003–2004) s. 2. Pensjonsutvalget la i sin innstilling til grunn at slike tilleggsgodtgjørelser ikke skal være pensjongivende, jf. Dokument nr. 19 (2008–2009) s. 20.

Regjeringen har likevel foreslått at slike tilleggsgodtgjørelser skal anses som en del av opptjeningsgrunnlaget for dem det gjelder. Det pekes på at tilleggsgodtgjørelsene er en del av samlet godtgjørelse og skattlegges som ordinær lønnsinntekt. Et formål med den nye pensjonsordningen er å få en tettere sammenheng mellom den faktiske godtgjørelsen og pensjonen. Slike faste tillegg er også normalt pensjongivende i andre tjenestepensjonsordninger.

Presidentskapet støtter regjeringens vurdering av dette. For de som tilkommer tilleggsgodtgjørelse er dette en del av den ordinære inntekten, og skattlegges som personinntekt. Det er en viktig del av pensjonsreformen at pensjonsbeholdningen skal tjenes opp på grunnlag av den faktiske lønnen eller godtgjørelsen man har. Dette bør også gjelde for de stortingsrepresentantene som har en høyere godtgjørelse enn den alminnelige godtgjørelsen.

2.2.6 Pensjonsopptjening i perioder med etterlønn eller pålagt karantene

Etter den gjeldende pensjonsordningen for statsråder har regjeringsmedlemmer pensjonsopptjening i ordningen også i perioder de er ilagt karantene før overgang til ny stilling, og i perioder de mottar etterlønn etter å ha fratrådt statsrådsstillingen. Regjeringsmedlemmer mottar etter gjeldende regler etterlønn i én måned fra den dagen de fratrer, men i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har lønns- eller næringsinntekt, pensjon eller lignende. Regjeringsmedlemmer kan ilegges karantene i inntil 6 måneder etter fratreden fra stillingen, etter Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, fastsatt av Moderniseringsdepartementet i 2005 og revidert av Fornyings- og administrasjonsdepartementet 2. september 2009.

Regjeringen foreslår at dagens ordning for regjeringsmedlemmer videreføres, slik at medlemskapet i pensjonsordningen opprettholdes og det gis pensjonsopptjening i perioder hvor medlemmer er pålagt karantene eller gis etterlønn. Det er ikke foreslått tilsvarende regler om pensjonsopptjening for tidligere stortingsrepresentanter som mottar etterlønn eller ventegodtgjørelse fra Stortinget.

Etter gjeldende bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelser mv. § 6 første ledd tilkommer faste stortingsrepresentanter som etter nyvalg ikke fortsetter på Stortinget, etterlønn lik den faste godtgjørelsen i én måned utover valgperioden. Den som ikke har lønns- eller næringsinntekt, eller mottar pensjon eller liknende, kan få slik etterlønn i inntil tre

måneder ut over valgperioden. Det er etter gjeldende rett usikkert om slik etterlønn for stortingsrepresentanter er pensjonsgivende. Spørsmålet har neppe særlig stor praktisk betydning, ettersom pensjonsopptjeningen i den gjeldende stortingspensjonsordningen skjer per år, og en etterlønnperiode på inntil tre måneder derfor normalt ikke vil ha betydning for pensjonsopptjeningen.

Etter stortingspensjonsloven § 7 kan en tidligere stortingsrepresentant som ikke har rett til alderspensjon eller uførepensjon, på visse vilkår tilstås ventegodtgjørelse fra det tidspunkt vedkommende ikke lenger oppbærer godtgjørelse som representant. Slik ventegodtgjørelse kan tilstås for tre år av gangen. Ventegodtgjørelse har ikke vært ansett som pensjonsgivende i den gjeldende stortingspensjonsordningen.

Samtidig med innstillingen her fremmer Stortingets presidentskap innstilling med forslag om ny lov om godtgjørelse for stortingsrepresentanter, jf. Innst. 89 L (2011–2012). Det foreslås der nye bestemmelser om fratreddesytelse og etterlønn for stortingsrepresentanter, som skal erstatte de gjeldende bestemmelsene om etterlønn og ventegodtgjørelse. Det foreslås at stortingsrepresentanter som etter valg ikke fortsetter på Stortinget, kan tilstås fratreddesytelse tilsvarende månedlig godtgjørelse i inntil tre måneder. Etter denne perioden kan det på nærmere vilkår tilstås etterlønn med 66 prosent av godtgjørelsen, for inntil tolv måneder. I tillegg fremmer presidentskapet innstilling med forslag om ny forskrift om godtgjørelse for stortingsrepresentanter, som vil utfylle bestemmelsene i det nevnte lovforslaget, jf. Innst. 90 S (2011–2012). I den innstillingen fremmer presidentskapet også forslag om at regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere som er valgte stortingsrepresentanter og går tilbake til Stortinget etter å ha fratrådt regjeringen, ikke lenger skal kunne motta etterlønn fra regjeringen mens de samtidig mottar godtgjørelse fra Stortinget. Det foreslås også at regjeringens etterlønnssordning betegnes «fratreddesytelse», slik som den foreslåtte nye ordningen for stortingsrepresentanter.

Presidentskapet støtter regjeringens forslag om at medlemskapet i den nye pensjonsordningen bør opprettholdes i den tiden regjeringsmedlemmer er pålagt karantene før overgang til ny stilling, og at godtgjørelse mottatt i karantenetiden bør gi grunnlag for opptjening i den nye pensjonsordningen. Karantene er noe som eventuelt pålegges det enkelte regjeringsmedlem, og som innebærer at vedkommende for en avgrenset periode, inntil seks måneder, ikke kan tiltre visse stillinger, ta visse verv eller liknende, jf. de nevnte Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere punkt 1. Dette kan innebære at regjeringsmedlemmet i praksis

avskjæres fra å tiltre relevante stillinger, og dermed også eventuell opptjening av annen tjenestepensjon. Etter presidentskapets mening er det da rimelig at vedkommende fortsetter medlemskapet og pensjonsopptjeningen i pensjonsordningen for regjeringsmedlemmer for den tiden karantenen varer. Det vises til lovforslaget § 1-2 tredje ledd.

Etter presidentskapets mening stiller dette seg annerledes når det gjelder de foreslåtte nye ordningene med fratreddesytelse og etterlønn. Dette er ytelser som den enkelte stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem mottar frivillig, som det i hovedsak må søkes om, og som mottas etter at vervet eller tjenesten som stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem faktisk er avsluttet. Etter presidentskapets mening er det da ikke naturlig at mottak av fratreddesytelse eller etterlønn fra Stortinget eller regjeringen gir grunnlag for fortsatt medlemskap og opptjening i den særlige pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Slike ytelser vil imidlertid gi grunnlag for opptjening av alminnelige pensjonsrettigheter i folketrygden.

2.2.7 *Uførepensjon for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer*

Som nevnt i punkt 1.8 ovenfor la regjeringen 27. mai 2011 frem Prop. 130 L (2010–2011) om ny uføretrygd og alderspensjon til uføre i folketrygden. Denne proposisjonen er for tiden til behandling i Stortingets arbeids- og sosialkomité. Regjeringen har også varslet en gjennomgang av skattereglene for personer med uføretrygd, og at reglene for uførepensjon i offentlig tjenestepensjon skal tilpasses de foreslåtte nye reglene om uføretrygd i folketrygden. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at dagens uføreordninger videreføres inntil videre som en bruttoordning, og at innføring av en ny netto uførepensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer utsettes til det er kjent hvordan uførepensjonsordningen i de ordinære offentlige tjenestepensjonsordningene vil tilpasses uføretrygden i folketrygden. Det foreslås som en midlertidig løsning at stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer får rett til uførepensjon etter mønster av uføreordningen i Statens pensjonskasse, jf. lovforslaget § 5-2, med visse tilpasninger.

Presidentskapet støtter regjeringens vurderinger av dette, og forslaget om en midlertidig uførepensjonsordning etter mønster av uføreordningen i Statens pensjonskasse. Presidentskapet forutsetter at regjeringen følger opp pensjonsutvalgets forslag om en ny netto uførepensjon for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, og kommer tilbake til Stortinget med en sak om dette når det er klart hvordan uførepensjonsordningen i de ordinære

offentlige tjenstepensjonsordningene vil tilpasses uføretrygden i folketrygden.

2.2.8 *Utsettelse av etterlattepensjon for samboere i påvente av gjennomgang av etterlattepensjon i offentlige tjenstepensjonsordninger*

Som nevnt i punkt 1.10 ovenfor foreslo pensjonsutvalget at samboere skal ha rett til etterlattepensjon i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, på lik linje med ektefeller og registrerte partnere. Regjeringen viser til at ingen offentlige tjenstepensjonsordninger i dag yter etterlattepensjon til gjenlevende samboer, og foreslår at spørsmålet om innføring av etterlattepensjon til samboere utsettes til dagens ordning for etterlattepensjon i offentlige tjenstepensjonsordninger blir gjennomgått som en del av pensjonsreformen.

Presidentskapet støtter dette. Det har etter presidentskapets mening liten hensikt å innføre etterlattepensjon for samboere til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, som den eneste offentlige tjenstepensjonsordningen, før spørsmålet om slik utvidelse av etterlattepensjonsordninger er utredet for offentlige tjenstepensjonsordninger mer generelt. Presidentskapet forutsetter at regjeringen følger opp pensjonsutvalgets forslag om at samboere skal ha rett til etterlattepensjon i ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, og kommer tilbake til Stortinget med en sak om det når dette er nærmere utredet for andre offentlige tjenstepensjonsordninger.

Presidentskapet slutter seg for øvrig til regjeringens forslag til videreføring og tilpasning av gjeldende regler om etterlattepensjon i den nye pensjonsordningen.

2.2.9 *Øvrige justeringer av regjeringens lovforslag*

I regjeringens lovforslag § 3-3 første punktum foreslås regelen om minst tre års opptjeningsstid i stortingspensjonsordningen for å ha rett til alderspensjon, videreført for dem som har opptjent rettigheter etter den gjeldende ordningen. Som nevnt i punkt 1.3.2 ovenfor kan imidlertid også kortere opptjeningsstid gi grunnlag for pensjonsrett dersom man har vært medlem i en offentlig tjenstepensjonsordning som omfattes av reglene om sammenlegging av tjenestetid i samordningsloven § 6. Presidentskapet foreslår at det tas inn en henvisning til samordningsloven § 6 for å gjøre dette klarere.

Det samme foreslås i lovforslaget § 4-3 første punktum, som gjelder krav til opptjeningsstid i den gjeldende pensjonsordningen for statsråder.

Etter presidentskapets mening bør loven gis en passende korttittel, for å gjøre det enklere å henvisе til den fra annet lovverk. Presidentskapet foreslår korttittelen «stortings- og regjeringspensjonsloven».

2.3 Iverksetting av de nye pensjonsreglene. Ikrafttredelse og overgangsregler

2.3.1 *Tidspunkt for ikrafttredelse av loven*

Justisdepartementets lovavdeling har i brev 19. mai 2011 til Arbeidsdepartementet og brev 19. oktober 2011 til Statsministerens kontor, vurdert grunnlovsmessigheten av å iverksette nye pensjonsregler for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer fra et tidligere tidspunkt enn vedtakelsen av nye lovregler om dette. Lovavdelingens to uttalelser er inntatt som vedlegg til proposisjonen. Lovavdelingens grunnlovsvurderinger er omtalt i punkt 1.4.2 ovenfor.

Presidentskapets flertall, alle unntatt Akhtar Chaudhry, tar Lovavdelingens grunnlovsvurderinger til etterretning. Dette innebærer at de nye pensjonsreglene ikke kan gis virkning fra et tidligere tidspunkt enn vedtakelsen av lovforslaget i innstillingen her, bortsett fra for stortingsrepresentanter uten opptjening i stortingspensjonsordningen før 1. oktober 2009, og for regjeringsmedlemmer som ikke har opptjent pensjonsrettigheter i den gjeldende statsrådspensjonsordningen før den nye lovens ikrafttredelse.

Gitt disse forutsetningene, har flertallet konkludert med at den nye loven bør settes i kraft 1. januar 2012. Fra samme tidspunkt oppheves lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder og lov 6. desember 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter. Se flertallets lovforslag § 9-1.

For enkelte grupper vil flertallet imidlertid foreslå at reglene i den nye loven gis virkning allerede fra 1. oktober 2009, se nedenfor.

Presidentskapets medlem Øyvind Korsberg viser til at Prop. 9 L (2011–2012) ble overbrakt Stortinget 15. november 2011, noe som medfører svært kort behandlingstid på kompliserte juridiske spørsmål. Den korte behandlingstiden medfører også svært begrenset mulighet for å innhente juridisk kompetanse og vurderinger utover det som er kommet fra Lovavdelingen og regjeringen. Dette medlem viser til at den nye loven foreslås satt i kraft 1. januar 2012, noe dette medlem da må forutsette ikke er i strid med Grunnloven og gjeldende lovverk og vil for øvrig vise til at ikrafttredelse 1. oktober 2013 helt klart ville vært innenfor rammene av lovverket.

Dette medlem antar likevel at det kan eksistere usikkerhetsmomenter knyttet til lovligheten av den nye ordningen, men må legge til grunn av lovarbeidet utført av regjeringen på oppdrag fra Stortinget, ikke vil føre til rettssaker i kjølvannet av vedtaket.

Dette medlem vil også bemerke at stortingsrepresentantenes samlede godtgjørelse består både av ordinær godtgjørelse og av pensjon. En endring av ett element får selvsagt konsekvenser for den samlede godtgjørelse, selv om dette medlem fullt ut anerkjenner behovet for å gjøre endringer i pensjonsordningen.

Dette medlem viser for øvrig til Innst. 146 L (2010–2011) og dette medlems særmerknad der, og til mindretallsmerknader fra Carl I Hagen i Dokument nr. 19 (2008–2009).

Presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry har merket seg at Justisdepartementets lovavdeling mener det vil være i strid med Grunnloven å gi den nye ordningen tilbakevirkende kraft fra starten av den inneværende valgperioden. Dette medlem viser til at regjeringen i proposisjonen ikke har tatt stilling i saken, men overlatt til Stortinget å avgjøre tidspunkt for ikrafttredelse.

Dette medlem viser til at Lovavdelingens sentrale premiss er at Grunnlovens vern mot tilbakevirkning av nye lover må gjelde helt frem til ny lov er formelt vedtatt. Varsling av ny lov er ikke tilstrekkelig. Lovavdelingens anbefaling vil etter dette medlems oppfatning sette stortingsrepresentantene i en situasjon der de må gjøre vedtak som gir dem sjøl vesentlige økonomiske fordeler, for å unngå at stortingsrepresentantene gjør overgrep mot stortingsrepresentantene som stortingsrepresentantene har bedt om. Dette medlem vil gi uttrykk for at dette vil være svært krevende å forsvare.

Dette medlem viser til at Grunnlovens vern mot overgrep fra lovgiver må være mindre strengt når det er lovgiver selv som rammes. Når den lovgivende forsamling enstemmig har bedt om at loven skal få et bestemt virkningstidspunkt, kan det ikke regnes som et overgrep fra lovgivers side å gi loven dette virkningstidspunktet sjøl om det faktisk ligger tilbake i tid. Dette forsterkes av at det dreier seg om økonomiske konsekvenser som ligger fram i tid, og som altså har vært forventet av dem som rammes.

Dette medlem viser til at ved å følge lovavdelingens anbefaling, vil man skape den underlige situasjon at de som allerede har opptjening fra den gamle, meget gode, ordningen, får ytterligere opptjening fra denne, samtidig som nye representanter får opptjening fra den nye og dårligere ordningen. Det er et brudd med grunnleggende rettferdighetsprinsipper.

Dette medlem viser til at det at den nye ordningen skulle gjelde for nye representanter, ble slått fast gjennom lovendring 19. juni 2009 nr. 62, der det ble gjort følgende tilføyelse i stortingspensjonsloven § 12 annet ledd:

«For dem som ikke har opparbeidet rettigheter etter denne lov før 1. oktober 2009, skal ny lov om pensjonsrettigheter for stortingsrepresentanter kunne gjøres gjeldende fra nevnte dato.»

Presidentskapet presiserte i Innst. O. nr. 128 (2008–2009) at dette ikke gjaldt representanter med opptjening etter gammel ordning:

«Presidentskapet presiserer at man ved denne bestemmelsen ikke har ment å gi uttrykk for noen oppfatning mht. om, og i tilfelle hvordan, nye regler skal kunne komme til anvendelse på representanter som allerede har opparbeidet rettigheter etter loven. Regelen kan således ikke tolkes antitetisk.»

Siste setning i sitatet understreker at lovforbeholdet *ikke* betød at man hadde bestemt at representanter med opptjening etter gammel ordning skulle ha et annet ikrafttredelsestidspunkt. En nærliggende tolkning er at forrige Storting ville varsle de representanter som ikke hadde vært med på behandlingen, om at pensjonsordningen ville bli endret. Samme hensyn gjaldt ikke for representanter som hadde vært med på behandlingen av den innstillingen.

Dette ble videre behandlet i Innst. 83 S (2009–2010), der tidspunktet for ikrafttredelse ble nevnt spesifikt:

«Et flertall i utvalget foreslår at det innføres en ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og for regjeringsmedlemmer basert på hovedlinjene i ordningen for ny folketrygd. Forslaget er at ny ordning skal gjøres gjeldende for nye stortingsrepresentanter fra høsten 2009, og for regjeringsmedlemmer fra utnevnelse etter valget 2009.»

Saksordfører Korsberg sa i sitt innlegg i salen 10. desember 2009 (det eneste innlegget i debatten):

«Stortinget vedtok i vår en ny pensjonsordning som skal gjøres gjeldende for nye representanter fra og med inneværende høst. De som har full opptjening i tidligere ordninger, beholder den, mens de som har delvis opptjening, vil få opptjening beregnet dels etter ny, dels etter gammel ordning.»

At dette tidspunktet for ikrafttredelse var et sentralt premiss som stortingsrepresentantene var klar over, framgår også av Stortingets egen omtale av saken på stortinget.no, der det under overskriften «Vedtak i korthet» står:

«Ny ordning er forutsatt innført for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer med virkning fra høsten 2009.»

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at ny lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer trer i kraft for nye stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, og for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer med opptjening fra gammel ordning, fra 1. oktober 2009. Som følge av dette foreslår dette medlem en alternativ formulering av loven § 9-1 første ledd, jf. punkt 3 nedenfor. Det vil da ikke være nødvendig med en overgangsbestemmelse, og dette medlem vil derfor stemme imot flertallets lovforslag § 9-2.

2.3.2 Valg av iverksettingstidspunkt og overgangsregler for særlige grupper

Presidentskapet har som nevnt hele tiden hatt som forutsetning at de nye pensjonsreglene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skulle settes i verk så snart som mulig.

Presidentskapets flertall, alle unntatt Akhtar Chaudhry, vil stå fast ved dette, og vil derfor foreslå at 1. oktober 2009 fastholdes som virkningstidspunkt for de nye pensjonsreglene så langt dette ikke kommer i konflikt med Grunnloven.

Flertallet vil påpeke at dette innebærer at de nye pensjonsreglene kan gis virkning fra 1. oktober 2009 for det første for alle stortingsrepresentanter som ikke hadde tjent opp rett til pensjon i den gjeldende stortingspensjonsordningen før dette. Dette gjelder representanter som ikke hadde møtt på Stortinget i mer enn seks måneder til sammen før den tid, jf. minstekravet til opptjeningstid i stortingspensjonsloven § 2 annet ledd. Det gjelder også representanter som hadde møtt i mer enn seks måneder til sammen før den tid, men som per 1. oktober 2009 ikke hadde oppfylt kravet om tre års samlet opptjeningstid, jf. stortingspensjonsloven § 2 første ledd, også tatt i betraktning sammenlegging med eventuell opptjeningstid i andre offentlige tjenestepensjonsordninger. Etter samordningsloven § 6 første ledd bokstav a kan tjenestetid på mer enn 1/10 av full pensjonsgivende tjenestetid i en tjenestepensjonsordning, legges sammen med tjenestetid av en viss lengde i andre offentlige tjenestepensjonsordninger (dette er nærmere omtalt i proposisjonen punkt 3.5.2). Det vil si at man kan få rett til pensjon etter stortingspensjonsordningen etter en samlet tjenestetid på Stortinget på mer enn 1,2 år (438 dager), hvis man har tilstrekkelig lang opptjeningstid i andre offentlige tjenestepensjonsordninger. De nye pensjonsreglene kan altså gis virkning fra 1. oktober 2009 for representanter som på dette tidspunktet samlet sett ikke hadde møtt på Stortinget i mer enn 1,2 år (selv om de har opptjening i andre tjenestepen-

sjonsordninger), eller som på dette tidspunktet ikke hadde mer enn tre års opptjening i pensjonsordningen (sammenlagt med opptjeningstid i andre offentlige tjenestepensjonsregler etter reglene i samordningsloven § 6).

Flertallets forslag til overgangsregel omfatter alle de nevnte tilfellene, og er inntatt i flertallets lovforslag § 9-2 første ledd bokstav a, jf. annet ledd. Flertallet presiserer at regelen i lovforslaget § 3-3 andre punktum om at det kan gis pensjon etter den gjeldende stortingspensjonsloven for kortere opptjeningstid hvis summen av opptjeningstid i ny og gammel ordning er minst tre år, jf. punkt 2.2.2 ovenfor, ikke har betydning for anvendelsen av overgangsregelen i § 9-2 første ledd bokstav a. Opptjeningstid i den nye ordningen vil altså ikke telle med ved beregningen av om en representant hadde opptjent pensjonsrettigheter etter stortingspensjonsloven per 1. oktober 2009.

For det andre kan de nye pensjonsreglene gis virkning for regjeringsmedlemmer som per 31. desember 2011 ikke har en samlet opptjeningstid som gir rett til statsrådspensjon i den någjeldende statsrådspensjonsordningen, også tatt i betraktning sammenlegging med eventuell opptjeningstid i andre offentlige tjenestepensjonsordninger etter samordningsloven § 6. Dette er reflektert i flertallets forslag til overgangsbestemmelse i § 9-2 første ledd bokstav b, jf. annet ledd.

I det at de nye pensjonsreglene gis virkning fra og med 1. oktober 2009 for de nevnte gruppene, ligger det også at opptjening i de någjeldende pensjonsordningene «lukkes» fra denne datoen. De som omfattes av de nye pensjonsreglene fra 1. oktober 2009, vil altså fra da av ikke tjene opp rettigheter i de gjeldende pensjonsordningene. Dette foreslås presisert i flertallets lovforslag § 9-2 tredje ledd.

I proposisjonen punkt 14.3 er det for øvrig utformet utkast til regler om regulering av tidligere opptjening av pensjonsrettigheter i den nye pensjonsordningen (det vil si fra 1. oktober 2009 og frem til i dag), og om at slike rettigheter skal legges til grunn for fastsetting av en pensjonsbeholdning 1. januar 2012. Det er også utformet utkast til overgangsregler for dem som før 1. januar 2012 mottar uførepensjon eller etterlattepensjon etter de gjeldende pensjonsordningene. Etter flertallets vurdering er disse regelutkastene fornuftige, og de er tatt inn i flertallets lovforslag § 9-2 fjerde og femte ledd.

Presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry viser til sine merknader i punkt 2.3.1 ovenfor, og sitt mindretallsforslag om ikrafttredelse av loven 1. oktober 2009.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry:

Forslag 1

I lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven) skal § 9-1 første ledd lyde:

Loven trer i kraft 1. oktober 2009.

4. Presidentskapets tilråding

Tilrådingen fremmes av et samlet presidentskap, med unntak av lovforslaget § 9-1 første ledd og § 9-2, som fremmes av presidentskapets flertall, alle unntatt fjerde visepresident Akhtar Chaudhry.

Stortingets presidentskap viser til proposisjonen og til presidentskapets merknader, og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k t i l l o v

om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og
regjeringsmedlemmer (stortings- og
regjeringspensjonsloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1 *Formål*

Formålet med pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er å sikre medlemmene pensjonsytelser ved alderdom og uførhet. Ordningen skal også sikre pensjonsytelser til etterlatte.

§ 1-2 *Medlemskap*

Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er medlemmer i pensjonsordningen.

Vararepresentanter til Stortinget er medlemmer for den tiden de møter i Stortinget.

Regjeringsmedlemmer som ilegges karantene før overgang til ny stilling, opprettholder medlemskap i ordningen til karantenen utløper.

§ 1-3 *Samordning*

Alderspensjon etter kapittel 2 er en nettoberegnet ytelse, og den skal ikke samordnes etter bestemmelsene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven).

Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 og uførepensjon etter kapittel 5 samordnes etter bestemmelsene i samordningsloven. Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 skal regnes som to forskjellige ordninger ved anvendelse av bestemmelsene i samordningsloven.

Etterlattepensjon etter kapittel 6 skal samordnes etter bestemmelsene i samordningsloven når pensjonen beregnes som bruttoytelse. Når pensjonen beregnes som nettoytelse, gjelder bestemmelsen i samordningsloven § 3 tredje ledd.

Kapittel 2 Alderspensjon

§ 2-1 *Virkeområde*

Kapitlet gjelder alderspensjon til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

§ 2-2 *Opptjening av alderspensjon – pensjonsbeholdning*

Pensjonsbeholdningen danner grunnlag for beregning av alderspensjonen, og den bygges opp ved å summere all pensjonsopptjening i ordningen.

Opptjeningsgrunnlaget er den faste godtgjørelsen som gis til den enkelte stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem. Tillegg som gis til stortingsrepresentant som er medlem av Stortingets presidentskap eller er leder av Stortingets fagkomiteer, skal medregnes. Opptjeningsgrunnlaget begrenses til tolv ganger folketrygdens grunnbeløp.

Det gis pensjonsopptjening til den som mottar uførepensjon etter § 5-3 første ledd. Opptjeningsgrunnlaget skal være pensjonsgrunnlaget som uførepensjonen beregnes etter.

Kongen kan gi forskrift om pensjonsopptjening ved permisjon uten eller med redusert godtgjørelse.

Pensjonsopptjeningen utgjør 6,03 prosent av opptjeningsgrunnlaget opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp og 24,13 prosent av opptjeningsgrunnlaget mellom 7,1 og 12 ganger grunnbeløpet. Opptjeningen gjennomføres på månedsbasis. Ved opptjening i deler av en måned skal det foretas en forholdsmessig beregning av pensjonsopptjeningen.

Pensjonsopptjeningen tilføres pensjonsbeholdningen fortløpende.

Pensjonsbeholdningen reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 7-2 første ledd.

§ 2-3 *Krav til medlemstid for rett til alderspensjon*

Det kreves minst ett års samlet medlemskap for å ha rett til alderspensjon etter kapitlet her.

§ 2-4 *Alder ved uttak av alderspensjon*

Alderspensjon kan tidligst tas ut fra fylte 62 år. Dersom pensjonen ikke er tatt ut innen vedkommen fylte 75 år, skal pensjonen uansett utbetales fra og med måneden etter fylte 75 år.

§ 2-5 *Levealdersjustering og nøytralt uttak*

Alderspensjonen skal levealdersjusteres, det vil si at den enkeltes pensjon justeres ved uttakstidspunktet for endringer i befolkningens levealder.

Alderspensjonen skal være nøytral i forhold til uttaksalder, det vil si at forventet nåverdi av den enkeltes samlede pensjonsutbetalinger er uavhengig av uttaksalder.

Levealdersjustering og nøytralt uttak gjennomføres ved hjelp av delingstall. For årskull fra og med 1963-kullet benyttes delingstall som i folketrygden, se folketrygdloven §§ 20-12 og 20-13. For årskullene 1943 til og med 1962 benyttes særskilte delingstall som sikrer at levealdersjusteringen mellom årskull skal være den samme som i folketrygden. De særskilte delingstallene fastsettes av Statens pensjonskasse. Departementet kan gi forskrift om fastsetting av særskilte delingstall.

§ 2-6 Beregning av alderspensjon

Pensjonen beregnes på grunnlag av pensjonsbeholdningen på uttakstidspunktet. Pensjonsbeholdningen gjøres om til årlig pensjon ved å dividere den med vedkommendes delingstall ved inngangen til den måneden pensjonen tas ut fra.

§ 2-7 Tidspunkt for uttak og opphør av alderspensjon

Alderspensjonen gis tidligst fra og med måneden etter den måned melding om uttak av pensjon ble gitt, likevel tidligst fra og med måneden etter fylte 62 år.

Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere én måned.

§ 2-8 Omregning av alderspensjon ved opptjening etter pensjonsuttak

Pensjonsopptjening som tilføres pensjonsbeholdningen etter uttak, regnes om til årlig pensjon ved hjelp av delingstallet på omregningstidspunktet og legges til pensjonen som allerede er tatt ut. For pensjonsopptjening etter fylte 75 år benyttes delingstallet ved fylte 75 år.

Omregningen foretas med virkning fra 1. januar året etter at opptjeningen fant sted.

§ 2-9 Alderspensjon til den som også har opptjening etter kapitlene 3 og 4

For den som har opptjening etter kapitlet her, og som har opptjente rettigheter etter kapittel 3 eller 4 eller begge kapitlene, skal samlet pensjon ikke overstige en beregnet maksimal pensjon.

Beregnet maksimal pensjon skal tilsvare pensjon beregnet etter kapitlene 3 og 4 for hele opptjeningstiden som den enkelte har som stortingsrepresentant og regjeringsmedlem. Har vedkommende både vært stortingsrepresentant og regjeringsmedlem, skal reglene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven) kapittel

II også anvendes. Eventuelle andre pensjoner som er omfattet av samordningsloven skal holdes utenfor ved beregningen av maksimal pensjon.

Ved beregning etter første og andre ledd skal delingstallet ved 65 år benyttes.

Blir samlet pensjon høyere enn beregnet maksimal pensjon, skal pensjonen opptjent etter kapitlet her settes ned med det overskytende beløpet. Gjenværende beløp multipliseres med delingstallet ved 65 år og divideres med delingstallet på uttakstidspunktet.

Kapittel 3 Alderspensjon opptjent etter den tidligere loven om pensjonsordning for stortingsrepresentanter

§ 3-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder alderspensjon som er opptjent etter tidligere lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

§ 3-2 Opptjeningstid

Opptjeningstiden etter kapitlet her beregnes etter bestemmelsene om pensjonsgivende tid i tidligere lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

Den tiden en person som var valgt som stortingsrepresentant har vært regjeringsmedlem, medregnes som opptjeningstid etter kapitlet her så lenge den ikke samtidig benyttes som opptjeningstid etter kapittel 4.

§ 3-3 Krav til opptjeningstid for rett til alderspensjon

Det kreves minst tre års opptjeningstid for å ha rett til alderspensjon etter kapitlet her, jf. likevel reglene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 6. Det kan gis alderspensjon for kortere opptjeningstid når summen av opptjeningstid etter kapitlet her og medlemstid etter kapittel 2 er minst tre år.

§ 3-4 Uttak av alderspensjon

Alderspensjonen kan tas ut fra fylte 65 år.

Alderspensjonen kan tas ut før fylte 65 år når summen av alder og opptjeningstid er minst 75 år. Dette gjelder likevel ikke når vedkommende har eller får pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15, eller arbeidsinntekt av samme art i utlandet, som overstiger en inntektsgrense. Inntektsgrensen skal settes til full pensjon beregnet etter § 3-6 første ledd første punktum i loven her ut fra pensjonsgrunnlaget fastsatt ved lovens ikrafttredelse og oppregulert etter § 7-2 andre ledd. Feriepenger som skriver seg fra opphørte arbeidsforhold, skal ikke medregnes. Pensjonen kan heller ikke tas ut samtidig med uførepensjon etter loven her.

Pensjonen en har rett til i perioden fra 65 til 67 år, kan tas ut tidligst fra fylte 62 år beregnet etter bestemmelsen i § 3-6 tredje ledd. Det kan ikke tas ut alderspensjon etter andre og tredje ledd i paragrafen her samtidig. Den som tar ut pensjon etter første punktum i leddet her, mister retten til å ta ut pensjon etter andre ledd.

Det gis ikke pensjon etter tredje ledd for tidsrom der det ytes avtalefestet pensjon som nevnt i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon fra folketrygden eller uførepensjon etter loven her.

Det gis ikke alderspensjon til den som har verv som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem. Det samme gjelder den som er ansatt i statlig eller kommunal tjeneste i minst 80 prosent stilling, eller har minst 80 prosent stilling som kommunalt ombud.

§ 3-5 Pensjonsgrunnlag

For den som er stortingsrepresentant ved lovens ikrafttredelse, er pensjonsgrunnlaget den årlige bruttogodtgjørelsen som er fastsatt for stortingsrepresentanter på dette tidspunktet.

For stortingsrepresentant som har fratrådt vervet før lovens ikrafttredelse, benyttes det pensjonsgrunnlaget som følger av reglene i tidligere lov 12. juni nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

Før pensjonen tas ut, reguleres pensjonsgrunnlaget årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 7-2 andre ledd.

§ 3-6 Pensjonsberegning

Full alderspensjon gis etter 12 års opptjenings- og den utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Ved kortere opptjenings- og tiden reduseres pensjonen forholds- messig.

Reglene om levealdersjustering og garantert pensjonsnivå i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 24 og § 24 a gjelder tilsvarende fra fylte 67 år. Ved anvendelsen av reglene om garantert pensjonsnivå skal kravet til full tjenestetid fastsettes etter første ledd.

Pensjon som tas ut etter § 3-4 tredje ledd, beregnes slik:

- Det tas utgangspunkt i summen av årlig alderspensjon etter § 3-6 første ledd i perioden fra 65 til 67 år beregnet ut fra pensjonsgrunnlaget på uttakstidspunktet, se § 3-5.
- Summen av alderspensjon for perioden fra 65 til 67 år beregnet etter bokstav a fordeles på perioden fra pensjonsuttaket til 67 år.
- Pensjonen utbetales fram til 67 år og erstattes da av alderspensjon beregnet etter første og andre ledd i paragrafen her.

Dersom det er opptjent rett til tjenestepensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser og som kan tas ut ved 65 år, skal denne inngå som en del av beregningen etter tredje ledd bokstav a ved at det foretas samordning som om den var tatt ut fra 65 år.

§ 3-7 Barnetillegg

Forsørger pensjonisten barn under 18 år, skal det for hvert barn gis et barnetillegg på 10 prosent av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering når pensjonen er beregnet etter full opptjenings- og tiden, reduseres begrensningen tilsvarende. Når alderspensjonen tas ut etter § 3-4 tredje ledd, gis det barnetillegg fra 65 år. Tillegget beregnes som om alderspensjonen hadde vært tatt ut ved 65 år.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år. Dersom barnet dør før fylte 18 år, utbetales tillegget til og med måneden etter at barnet døde.

§ 3-8 Tidspunkt for uttak og opphør av alderspensjon

Alderspensjonen gis fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene for rett til alderspensjon. Alderspensjon etter § 3-4 tredje ledd gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak av pensjon ble gitt.

Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere en måned.

Kapittel 4 Alderspensjon opptjent etter den tidligere loven om pensjonsordning for statsråder

§ 4-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder alderspensjon som er opptjent etter tidligere lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder.

§ 4-2 Opptjenings- og tiden

Opptjenings- og tiden etter kapitlet her beregnes etter bestemmelsene om pensjongivende tid i tidligere lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder.

§ 4-3 Krav til opptjenings- og tiden for rett til alderspensjon

Det kreves minst tre års opptjenings- og tiden for å ha rett til alderspensjon etter kapitlet her, jf. likevel reglene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 6. Det kan gis alderspensjon for kortere opptjenings- og tiden når summen av opptje-

ningstid etter kapitlet her og medlemstid etter kapittel 2 er minst tre år.

§ 4-4 *Uttak av alderspensjon*

Alderspensjonen kan tas ut fra fylte 65 år.

Pensjonen en har rett til i perioden fra 65 til 67 år, kan likevel tas ut tidligst fra fylte 62 år beregnet etter bestemmelsen i § 4-6 tredje ledd. Dersom vedkommende også har rett til å ta ut pensjon etter § 3-4 andre ledd før fylte 65 år, kan ikke pensjonen etter første punktum i leddet her tas ut samtidig. Den som tar ut pensjon etter første punktum, mister retten til å ta ut pensjon etter § 3-4 andre ledd.

Det gis ikke pensjon etter andre ledd i paragrafen her for tidsrom der det gis avtalefestet pensjon som nevnt i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon fra folketrygden eller uførepensjon etter loven her.

Det gis ikke alderspensjon til den som har verv som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem. Det samme gjelder den som er ansatt i statlig eller kommunal tjeneste i minst 80 prosent stilling, eller som har minst 80 prosent stilling som kommunalt ombud.

§ 4-5 *Pensjonsgrunnlag*

Pensjonsgrunnlaget for den som er regjeringsmedlem ved lovens ikrafttredelse, er den årlige bruttogodtgjørelsen som er fastsatt for regjeringsmedlemmer på dette tidspunktet.

For regjeringsmedlem som har fratrådt vervet før lovens ikrafttredelse, benyttes det pensjonsgrunnlaget som følger av reglene i tidligere lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder.

Før pensjonen tas ut, reguleres pensjonsgrunnlaget årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 7-2 andre ledd.

§ 4-6 *Pensjonsberegning*

Full alderspensjon gis etter 6 års opptjeningsstid, og den utgjør 57 prosent av pensjonsgrunnlaget. Ved kortere opptjeningsstid reduseres pensjonsprosenten med 5 prosentpoeng for hvert opptjeningsår slik at årlig alderspensjon for dem med 3 års opptjeningsstid, utgjør 42 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Reglene om levealdersjustering og garantert pensjonsnivå i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 24 og § 24 a gjelder tilsvarende fra fylte 67 år. Ved anvendelsen av reglene om garantert pensjonsnivå skal kravet til full opptjeningsstid og pensjonsprosent fastsettes etter første ledd.

Pensjon som tas ut etter § 4-4 andre ledd, beregnes slik:

- a) Det tas utgangspunkt i summen av årlig alderspensjon etter § 4-6 første ledd i perioden fra 65 til

67 år beregnet ut fra pensjonsgrunnlaget på uttakstidspunktet, se § 4-4.

- b) Summen av årlig alderspensjon beregnet etter bokstav a fordeles på perioden fra pensjonsuttaket til 67 år.
- c) Pensjonen utbetales fram til 67 år og erstattes da av alderspensjon beregnet etter første og andre ledd i paragrafen her.

Dersom det er opptjent rett til tjenestepensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser og som kan tas ut ved 65 år, skal denne inngå som en del av beregningen etter tredje ledd bokstav a ved at det foretas samordning som om den var tatt ut fra 65 år.

§ 4-7 *Barnetillegg*

Forsørger pensjonisten barn under 18 år, skal det for hvert barn gis et barnetillegg på 10 prosent av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering når pensjonen er beregnet etter full opptjeningsstid. Er pensjonen beregnet etter redusert opptjeningsstid, reduseres begrensningen tilsvarende. Når alderspensjonen tas ut etter § 4-4 andre ledd, gis det barnetillegg fra 65 år. Tillegget beregnes som om alderspensjonen hadde vært tatt ut ved 65 år.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år. Dersom barnet dør før fylte 18 år, utbetales tillegget til og med måneden etter at barnet døde.

§ 4-8 *Tidspunkt for uttak og opphør av alderspensjon*

Alderspensjonen gis fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene for rett til alderspensjon. Alderspensjon etter § 4-4 andre ledd gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak av pensjon ble gitt.

Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere en måned.

Kapittel 5 *Uførepensjon*

§ 5-1 *Virkeområde*

Kapitlet gjelder uførepensjon for den som er eller har vært stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem.

§ 5-2 *Forholdet til lov om Statens pensjonskasse*

Reglene om uførepensjon i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 6 gjelder så langt ikke annet følger av loven her.

§ 5-3 Rett til uførepensjon

Uførepensjon gis når et medlem må fratre vervet som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem på grunn av sykdom eller skade, og vedkommende er under 65 år.

Den som blir ufør etter at vervet som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem er fratrådt, har rett til uførepensjon etter samme uføregrad som i folketrygden når vedkommende

- a) har rett til uførepensjon etter folketrygdloven,
- b) har en samlet medlemstid i ordningen på minst tre år, der opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder også regnes med, og
- c) er under 65 år.

§ 5-4 Pensjonsgrunnlag

Pensjonsgrunnlaget for den som omfattes av § 5-3 første ledd, er det opptjeningsgrunnlaget som stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har på tidspunktet uførepensjonen gis virkning fra, se § 2-2 andre ledd.

Pensjonsgrunnlaget for den som omfattes av § 5-3 andre ledd, er opptjeningsgrunnlaget på fratredeledestidspunktet. Har vedkommende fratrådt ved lovens ikrafttredelse, fastsettes pensjonsgrunnlaget etter § 3-5 andre ledd eller § 4-5 andre ledd. Pensjonsgrunnlaget reguleres fram til virkningstidspunktet for pensjonen i samsvar med lønnsveksten, se § 7-4 om reguleringsfaktorer.

Pensjonsgrunnlaget begrenses til tolv ganger folketrygdens grunnbeløp.

§ 5-5 Pensjonsgivende opptjeningsstid

Som opptjeningsstid regnes den tid stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har vært medlem av pensjonsordningen. For den som omfattes av § 5-3 første ledd, skal tiden fram til fylte 65 år regnes med i opptjeningsstiden.

Opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder skal medregnes som opptjeningsstid ved beregning av pensjon etter kapitlet her. Opptjeningsstiden skal omregnes ved at

- a) opptjeningsstid inntil 12 år fra pensjonsordningen for stortingsrepresentanter skal multipliseres med 2,5, og
- b) opptjeningsstid inntil 6 år fra pensjonsordningen for statsråder skal multipliseres med 5.

Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 19 første ledd om avrunding av opptjeningsstid gjelder tilsvarende.

§ 5-6 Pensjonsberegning

Uførepensjonen for den som omfattes av § 5-3 første ledd, utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 30 års opptjeningsstid og full uføregrad. Det samme gjelder for den som omfattes av § 5-3 andre ledd og som har opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder. Ved kortere opptjeningsstid reduseres pensjonen forholdsmessig. Det samme gjelder ved lavere uføregrad enn 100 prosent.

Uførepensjonen for den som omfattes av § 5-3 andre ledd og som ikke har opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder, utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved full opptjeningsstid og full uføregrad. Som full opptjeningsstid regnes perioden fra vedkommende ble medlem og fram til 65 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år. Ved kortere opptjeningsstid reduseres pensjonen forholdsmessig. Det samme gjelder ved lavere uføregrad enn 100 prosent.

§ 5-7 Barnetillegg

Forsørger pensjonisten barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på ti prosent av uførepensjonen. Uførepensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget når pensjonen er beregnet etter full opptjeningsstid og full uføregrad. Ved kortere opptjeningsstid reduseres begrensningen tilsvarende. Det samme gjelder ved lavere uføregrad enn 100 prosent. Barnetillegg betales ut den måned barnet fyller 18 år. Dersom barnet dør før fylte 18 år, utbetales tillegget til og med måneden etter at barnet døde.

§ 5-8 Opphør av uførepensjon

Uførepensjon opphører ved utgangen av måneden pensjonisten fyller 65 år.

Dersom pensjonisten dør før fylte 65 år, opphører uførepensjonen ved utgangen av måneden etter dødsfallet. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere en måned.

Kapittel 6 Etterlattepensjon

§ 6-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle og barn under 20 år etter stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

§ 6-2 Forholdet til lov om Statens pensjonskasse

Reglene om etterlattepensjon i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 7 gjelder så langt ikke annet følger av loven her.

§ 6-3 *Rett til etterlattepensjon*

Etterlattepensjon gis når en stortingsrepresentant eller et regjeringsmedlem dør.

Det kan også ytes etterlattepensjon til etterlatt etter tidligere stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem når samlet medlemstid i pensjonsordningen er minst tre år. Som medlemstid regnes også opptjenings- og opptjeningstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder.

§ 6-4 *Pensjonsgrunnlag*

Pensjonsgrunnlaget for etterlatte som omfattes av § 6-3 første ledd, er opptjeningsgrunnlaget avdøde hadde på tidspunktet for dødsfallet, se § 2-2 andre ledd.

For etterlatte som omfattes av § 6-3 andre ledd, er pensjonsgrunnlaget det opptjeningsgrunnlaget avdøde hadde ved fratredelsen. Har avdøde fratrådt før lovens ikrafttredelse, fastsettes pensjonsgrunnlaget etter § 3-5 andre ledd eller § 4-5 andre ledd. Pensjonsgrunnlaget reguleres fram til virkningstidspunktet for pensjonen i samsvar med lønnsveksten. Når avdøde var over 67 år ved dødsfallet, skal pensjonsgrunnlaget for tiden fra 67 år reguleres med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved regulering benyttes de reguleringsfaktorer som fastsettes årlig, jf. § 7-4.

Pensjonsgrunnlaget begrenses til tolv ganger folketrygdens grunnbeløp.

§ 6-5 *Pensjonsgivende opptjeningstid*

Som opptjeningstid ved beregning av etterlattepensjon regnes den tid stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har vært medlem av pensjonsordningen. For tilfeller der retten til etterlattepensjon følger av § 6-3 første ledd, regnes tiden som avdøde ville ha fått ved å fortsette i vervet eller stillingen fram til fylte 65 år med i opptjeningstiden.

Opptjeningstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder skal medregnes som opptjeningstid ved beregning av pensjon etter kapitlet her. Opptjeningstiden skal omregnes ved at

- a) opptjeningstid inntil 12 år fra pensjonsordningen for stortingsrepresentanter skal multipliseres med 2,5, og
- b) opptjeningstid inntil 6 år fra pensjonsordningen for statsråder skal multipliseres med 5.

Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 19 første ledd om avrunding av opptjeningstid gjelder tilsvarende.

§ 6-6 *Pensjonsberegning*

Det gis full etterlattepensjon ved 30 års opptjeningstid når etterlattepensjonen gis etter § 6-3 første

ledd. Det samme gjelder når etterlattepensjonen gis etter § 6-3 andre ledd og avdøde hadde opptjenings- og opptjeningstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder.

Når etterlattepensjon gis etter § 6-3 andre ledd og avdøde ikke hadde opptjeningstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder, regnes full opptjeningstid som perioden fra vedkommende ble medlem og fram til 65 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Ved kortere opptjeningstid enn full opptjenings- og opptjeningstid, skal pensjonen beregnes ut fra forholdet mellom opptjeningstiden og full opptjeningstid.

Beregningen av etterlattepensjon skjer for øvrig i samsvar med lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse, men med de særskilte beregningsfaktorene som framgår av kapitlet her.

§ 6-7 *Opphør av etterlattepensjon*

Etterlattepensjonen opphører i samsvar med bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 7.

Kapittel 7 *Regulering*

§ 7-1 *Regulering av alderspensjon*

Alderspensjon etter kapittel 2 under utbetaling reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i perioden pensjonen ble tatt ut.

Regulering av alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak gjelder første ledd andre punktum tilsvarende.

Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 som er tatt ut før 67 år, skal omregnes fra måneden etter fylte 67 år ved at pensjonsgrunnlaget oppreguleres med lønnsveksten fra uttakstidspunktet og fram til omregningstidspunktet. Bestemmelsen i første ledd andre punktum gjelder tilsvarende ved første regulering etter at pensjonsgrunnlaget er omregnet.

§ 7-2 *Regulering av opptjente rettigheter før uttak av alderspensjon*

Pensjonsbeholdningen etter § 2-2 reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten.

Pensjonsgrunnlaget etter §§ 3-5 og 4-5 reguleres med lønnsveksten fram til tidspunktet det tas ut alderspensjon etter loven her.

§ 7-3 *Regulering av uførepensjon og etterlattepensjon*

Regulering av uførepensjon og etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten. Barnepensjon reguleres tilsvarende.

Fra måneden etter fylte 67 år reguleres etterlattepensjonen i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved første reguleringstidspunkt etter 67 år i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i perioden pensjonen ble tatt ut.

§ 7-4 *Reguleringsfaktorer*

Ved regulering benyttes de reguleringsfaktorene som er fastsatt av Kongen etter folketrygdloven § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd.

Kapittel 8 Forskjellige bestemmelser

§ 8-1 *Administrasjon*

Pensjonsordningen administreres av Statens pensjonskasse.

Pensjonskassen skal senest seks måneder etter at regnskapsåret er avsluttet, utarbeide en beretning om virksomheten i siste regnskapsår. Beretningen utarbeides for departementet og forelegges Stortinget.

§ 8-2 *Melding om uttak av fleksibel alderspensjon*

For å få alderspensjon etter kapittel 2, § 3-4 tredje ledd og § 4-4 andre ledd må den som har rett til ytelsen, gi melding om uttak av pensjonen.

§ 8-3 *Plikt til å gi opplysninger*

Den som skal ha utbetalt en pensjon etter loven her, har plikt til å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendige for at Statens pensjonskasse skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, plikter å underrette Statens pensjonskasse om forhold som etter loven her kan føre til at ytelsen skal endres eller falle bort.

§ 8-4 *Innhenting av opplysninger*

Statens pensjonskasse har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for pensjon etter loven her er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Opplysninger kan innhentes fra nåværende og tidligere arbeidsgivere, andre tjenestepensjonsordninger, folketrygdens organer samt skatteetaten.

Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

§ 8-5 *Utbetaling av pensjon*

Utbetaling skjer til den som har rett til pensjon. Når særlige grunner tilsier det, kan pensjonen utbetales til andre enn den som har pensjonsretten. Restpensjon ved en alders- eller uførepensjonists død utbetales til ektefellen, eller til boet dersom avdøde ikke etterlater seg ektefelle. Restpensjon ved en etterlattepensjonists død utbetales til boet.

Pensjon utbetales etterskuddsvis hver måned. Terminbeløp avrundes til nærmeste hele krone.

Feilutbetalt pensjon kan kreves tilbakebetalt etter bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 44 sjette til niende ledd.

Renter ved forsinket utbetaling av pensjon gis etter bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 44 a.

Det er et vilkår for rett til ytelser etter kapitlene 3 til 6 at pensjonssøkeren setter fram krav om tilsvarende ytelser etter folketrygdloven. Departementet kan gi forskrift om framsetting av slikt krav.

§ 8-6 *Finansiering*

Utgifter til pensjoner og administrasjon etter denne loven dekkes av staten.

Kapittel 9 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

§ 9-1 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft 1. januar 2012.

Fra samme tidspunkt oppheves lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder og lov 6. desember 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

§ 9-2 *Overgangsbestemmelser*

Det godskrives opptjening etter bestemmelsene i kapittel 2 i perioden 1. oktober 2009 til 31. desember 2011 til dem som i denne perioden er eller har vært

- a) stortingsrepresentanter og som ikke hadde opparbeidet rett til pensjon etter lov 6. desember 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter før 1. oktober 2009,
- b) regjeringsmedlemmer og som ikke har opparbeidet rett til pensjon etter lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder før 1. januar 2012.

Ved vurderingen av om det er tjent opp rett til pensjon etter første ledd gjelder bestemmelsen i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 6 om sammenlegging av tjenestetid.

Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som får opptjening i kapittel 2 etter første ledd skal ikke ha opptjening etter kapitlene 3 og 4 for samme periode.

Pensjonsopptjening etter første ledd skal legges til grunn for fastsetting av en pensjonsbeholdning 1. januar 2012. Opptjeningen beregnes etter § 2-2. Opptjeningen 1. mai 2010 reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp på dette tidspunkt. Opptjeningen 1. mai 2011 reguleres i samsvar med folketrygdens grunnbeløp på dette tidspunkt.

De som før 1. januar 2012 mottar uførepensjon eller etterlattepensjon etter lov 12. juni 1981 nr. 61

om pensjonsordning for stortingsrepresentanter eller etter lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder, skal fortsatt ha pensjonen beregnet etter disse reglene. For øvrig gjelder loven her. Ved overgang fra uførepensjon til alderspensjon ved fylte 65 år skal alderspensjonen beregnes etter bestemmelsene i kapitlene 3 og 4.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 5. desember 2011

Dag Terje Andersen

Øyvind Korsberg

Per-Kristian Foss

Marit Nybakk

Akhtar Chaudhry

Dagfinn Høybråten

